11037

LA TROMPETA DE LA SAL

COMEDIA EN TRES ACTES Y EN PROSA

original de

D. EDUARDO AULÉS

Estrenada ab éxit extraordinari en el «Teatro Catalá» (Romea) la nit del 19 de Janer de 1886.

PREU: DOS PESSETAS

BARCELONA
Francisco Badia, impresor, Dou, 14
1896

BARCELONA · ARCHIVO CENTRAL LITOGRAFIA

La Trompeta de la Sal

LA TROMPETA DE LA SAL

COMEDIA EN TRES ACTES Y EN PROSA

original de

D. EDUARDO AULÈS

Estrenada ab éxit extraordinari en el «Teatro Catalá» (Romea) la nit del 19 de Janer de 1886.

BARCELONA

Francisco Badia, impresor, Dou, 14

1896

Aquesta obra es propietat de son autor y ningú podrá, sens lo seu permis, traduhirla, representarla ni reimprimirla en Espanya, possesións d'Ultramar, ni en los punts ab los quals s' hajan celebrat ó se celebrin posteriorment á aquesta publicació, tractats internacionals de propietat literaria.

L' encarregat de la *Galeria d' obras líricas y dramáticas*, D. Joan Molas y Casas es l' únich autorisat pera concedir ó negar lo permís de representació y cobro de drets.

Queda fet lo dipósit que marca la llny.

REPARTIMENT

PERSONATJES	ACTORS
D.ª Lluisa.	*Sra. Mirambell*
Carolina	*Srta. Fontova*
Rosa	*Sra. Pallardó*
María	*N. N.*
Una tapada	*N. N.*
Enrich Domenech . . .	*Sr. Isern*
Francisco Romeu . . .	» *Fontova*
Pascual (oncle Pau) . .	» *Virgili*
Mariano	» *Fuentes*
Sr. Prats	» *Soler*
Convidats.	*N. N.*

La escena en Barcelona

Acte primer

Saleta de confianza en casa donya Lluisa. Bon moviliari. A primer terme, esquerra, un tocador ab pots, cosmétichs y un timbre. A segon terme una porta y un' altra á la dreta que comunica ab las habitacions interiors. Al fondo la porta que dona á la escala. Una finestra á segon terme dreta, Cuadros cadiras, sillons y una taula redona ab tapete.

ESCENA PRIMERA

LLUISA luego MARIANO

LLUISA (*Sentada devant del tocador contemplantse ab un mirallet qne te á la ma.*)
Vaja, sense ánimo de alabarme; sense cap mica de vanitat, jo tinch dias. Aquells dematins en que 'l cel es ben blau y jo 'm componch un poch, me contemplo en lo mirall y estich contenta de mi mateixa. Oh, si; lo que 's aquet demati, ningú 'm faria mes de trent' anys. Avuy tinch bon dia: aquest *matinée rosa*. 'm va molt be á la cara. Semblo tot' un' altre. Pero desgraciadament, aixó no es constant. Deixam cridar á la cambrera. (*Toca l' timbre.*)

MAR. La senyora 'm necessita?

LLUISA No 't crido á tu, crido á la cambrera.

MAR. La Rosita? Si ja no está aqui. La senyora la va despatxar ahi per mala conducta.

LLUISA Es vritat! Deu meu! que faig ara? Ell está per venir. Que sabrias clavarme una agulla de ganxo?

MAR. Encara que fossin dugas.

LLUISA A veurer, donchs; te: clávam aquesta aqui á l' esquerra. Cuidado á punxarme.

MAR. *(Ap.)* M' estaba arreglant los quinquers; pero bah! no hi fa res aixó. *(S' aixuga las mans en los pantalons y li clava l' agulla en lo cabell.)* *(Alt.)* ¡Ah! escoltim: me trobo en un apuro. A casa no hi ha un gra de sal, y estich vigilant per cridar á quell que passa á la una ab lo carretó. Cada dia á la una sento la trompeta.

LLUISA Ay! Cuidado, m' has punxat.

MAR, No he sigut pas jo. Es l' agulla. La senyora m' autorisa perqué compri un paquet de sal?

LLUISA Si, home, si: no m' en parlis mes de sal. Qu' ha enviat algo per mi la pentinadora?

MAR. No senyora.

LLUISA Bueno, gracias.

MAR. Ya que la senyora m' autorisa, vaig á vigilar al del carretó. *(Surt.)*

ESCENA II

LLUISA

LLUISA Dintre un cuart será aqui l' Enrich, l' Enrich Domenech. Vintissis anys y arquitecto. Un front d' artista. Un aire distingit. Li dich Enrich perqué ell nos ho sent. A n' ell li dich don Enrich. Soch molt curta de genit. Y 'l conech per una casualitat. Un dia s' em presenta aqui y 'm diu: —Senyora, vosté ha sigut la desgracia de perdre 'l seu marit, antich fabricant de mistos de cerilla. —Si, senyó es cert.— Bueno, donchs, no li sembla natural que se li fassi un panteon?—Per qué? —Per honrar la seva memoria. Per recordarlo.— Li confesso ab tota franquesa, que jo no hi pensaba pas. Oh, y es vritat, no s' em habia ocurregut may. Pero aquest arquitecto es tan simpátich, tant fi, tan asiduo! Desarrolla ab tanta gracia 'ls seus planos! Los esplica d' una manera tant deliciosa!... que la vritat, m' he decidit

á honrar la memoria del difunt Fa dos mesos que l' Enrich ve cada dia á la una, y parlém del panteon. Ell me mira... jo m' el miro. . y disfruto, perque... vaja, ell m' estima... 'l cor m' ho diu. Pero es curt de génit lo mateix que jo; y res, no 's declara. Me sembla que si fos home 'm declararia tot seguit (*toca la una.*) La una, no tardará gaire. (*Campanillas á la porta.*) Ja es aqui. Quina exactitut! Aixó no ho fá sinó l' amor.

ESCENA III

LLUISA y ENRICH

ENRICH (*Ab una cartera sota 'l bras.*) Senyora, als peus de vosté. Me sembla que soch puntual.

LLUISA Oh! si, y li agraheixo ab tota l' ánima.

ENRICH Qué?

LLUISA Home; la seva... puntualitat. (*Ap.*) Soch molt curta de génit, vaja.

ENRICH Es un deber. (*Ap.*) Aquesta dona debia ser guapa. 'l any cuaranta. (*Deixa l' ongo en una cadira del fondo y la cartera sobre la taula.*)

LLUISA (*Ap.*) No 'm díu res del meu *matinée-rosa.* (*Juga ab los botons y tus per llamarli l' atenció.*) Fjem!

ENRICH Senyora, li porto alguns croquis dels panteons y sarcófagos.

LLUISA Dibuixats per vosté; deuhen ser divinos.

ENRICH Gracias, senyora. (*Ap.*) Me sembl que sento caminar en lo pis de dalt. Lo marit de la Concha, encara no ha sortit.

LLUISA Es magnifich aquest. Sembla un monument. Y cuan costaria?

ENRICH Unas tres mil pesetas.

LLUISA Ca! No! Es massa car!

ENRICH Aqui 'n te un altre mes baratet. Una simple columna aguantant un busto de mármol. Es sencill, pero de bon gust.

LLUISA No podriam suprimir la columna?

ENRICH Y ahont posariam lo busto? No 's pot pas penjar com una llantia!

LLUISA Es vritat. Y cuant me costaria aixís?

ENRICH Aixis no li costaria mes que mil vuit centas pessetas.

LLUISA Que diu ara? Ca! Es massa car.

ENRICH (*Ap.*) Com regateija la memoria del difunt! (*Alt.*) Veurá; 'l mármol, desseguida puja.

LLUISA Oh! no hi tinch cap empenyo jo en que siga de mármol.

ENRICH Perfectament. Allavoras lo farém de pedra de la montanya de Monjuich.

LLUIS Vindrá bé; lo difunt tenia la fábrica de mistos al peu de Monjuich.

ENRICH Donchs al pel. Es lo mes á propóssit.

LLUISA Y aixis, cuan costaria?

ENRICH Oh! Aixís li costaria no mes que mil pessetas, ral mes, ral menos!

LLUISA Mil pessetas! Vol callar! Es massa car!

ENRICH Encara?

LLUISA Lo meu marit era un home sencill, económich casi avaro. (*Suspirant*) Ah! don Enrich, me va fer molt desgraciada.

ENRICH Aconsòlis, filla meva. Ja es mort.

LLUISA Oh! i ho sabia. Jo no podia tenir cap criada.

ENRICH Qu' era exigent pels guisats?

LLUISA Ca! Era un Tenorio. Me las buscaba totas.

ENRICH Ah! Allavoras ja ho tenim be. Perqué no m' ho deya desde 'l principi? Li farém un panteón de mahons. Ne surtirém ab un parell de carretadas.

LLUISA Y de mahons cuan me costaria?

ENRICH De mahons? (*Ap.*) Me sembla que ja no sento caminar en lo pis de dalt Ja deu ser fora. (*Alt.*) De mahons? Buscarém un mahó inferior. No li costaria mes que uns vinticinch duros. Vaja, está contenta?

LLUISA Francament, don Enrich, ho trobo car.

ENRICH Car, encara?

LLUISA En fi ja 'n parlarém. No estich ben decidida.

ENRICH Cuan vulgui. Jo no tinch pas pressa.

LLUISA Y no 'l molestará 'l venir cada dia a casa de una pobre viuda?

ENRICH Al contrari, senyora; 'm distreurá. Si es lo que jo desitjo, perqué...

LLUILA Per qué, digui?

ENRICH Perqué jo disfruto cuan trobo una persona de talent com vosté.

LLUISA Per Deu, don Enrich.

ENRICH Y una persona d' un carácter tan. . apreciable, y qu' á mi m' inspira respecte...

LLUISA Oh! (*Ap.*) No s' atreveix, vaja.

ENRICH (*Ap.*) La Concha deu estar sola, y no puch saberho del cert.

LLUISA Francament, don Enrich. Vosté no te confiansa en mi.

ENRICH (*Ap. sense escoltarla.*) Aquesta dona 'm fa molta nosa. Es precis que me la tregui del devant.

LLUISA Vosté pot ser se pensa que 'l meu cor esta ja sech. Oh! s' equivoca de mitj a mitj. . Jo encara tinch aqui un tresor d' il-lusions. (*Senyala 'l cor.*)

ENRICH (*Ap.*) Ja tinch un medi.

LLUISA Vosté ja 'm compren perque vosté es artista.

ENRICH Arquitecto, senyora, per servirla. Y ab aquest titol vaig á permetrem una petíta observació sobre 'l plano de la seva *toilette*.

LLUISA Que li sembla aquest *matinée rosa*?

ENRICH Vol que li parli ab franques? M' agradaba mes lo que portaba ahir.

LLUISA Lo blau?

ENRICH ¡Ja ho crech! Si 'l blau es lo color del cel.

LLUISA Vaig á posármel, vaig á posárme 'l. Esperim un moment, Enrich. (*Corretjintse.*) Ay! don Enrich. (*Ap.* Vaja soch molt curta de génit. (*Surt per la porta dreta.*)

ESCENA IV

ENRICH

ENRICH (*S' treu de la butxaca una trompeta.*) Deixam avisar á la Conchita que ja soch aqui. No 'ns separa mes qu' un sostre. Pensar que la tinch tan aprop! (*Va per tocá y 's repensa.*) Pobra Concha. La van casar á la forsa ab un empleat de telégrafos. Pero la vritat es que 'ls nostres amors, son molt platónichs. Ella no m' ha dit que si, pero tampoch m' ha dit que no. *Ni te lo niego ni te lo pago...* y francament, tinch ganas

de liquidar aquesta operació antes de fi de mes, perqué s' estant ocupant de casarme. Hi há un notari que no pensa ab altre cosa, y tinch por de que d' un moment al altre... ab l' escusa del panteon he contret relacions ab aquesta dona, y antes de pujar al tercer pis, cada dia 'm detinch aqui cinch minuts. Pe 'l meu vtatje, aixó es una estació. Cinch minuts de pirada. Faig la senval ab aquesta trompeta, y espero la resposta. Cuan lo marit no hi es, la Conchita toca en lo piano... (*Canta la melodia de Ernani.*) *Veni meco sol di rose...* y allavoras jo hi pujo. Cuan ell es á casa y jo no hi haig de pujar, toca alló del trovador. (*Canta.*) *Ah fuggi, fuggi, tu sei perdutto.* (*Parla.*) Es ingeniosisstma. (*Acaba la frase cantant.*) *Io credo in celo salvarti puó.* (*Parla.*) A veurer que 'm contestará ara (*Toca tres vegadas la trompeta.*)

ESCENA V

ENRICH, MARIANO y LLUISA.

MAR. (*Entra corrents per la segona porta esquerra.*) Ja es aqui, ja l' he sentit! Eh! Mestre, mestre de la sal. (*Obra la finestra y crida. Mira al carrer.*)

ENRICH (*Ap amagant la trompeta.*) Que diable vol aquet ximple?

LLUISA (*Entra ab un matinée blau.*) Que 's aixó? Que busca?

ENRICH No ho sé pas.

MAR. (*Separantse de la finestra.*) En tot lo carré no 's veu mes que una castanyera.

LLUISA Hauria jurat qu' habian tocat una trompeta aqui dins.

ENRICH Jo també. Sab que 's aixó? Que la finestra estaba oberta y 'l sonido puja.

MAR. Senyora, vaig á veurer si 'l trobo. Jo necessito sal. (*Surt esquerra.*)

ENRICH (*Ap.*) Es estrany. Lo piano no respon.

LLUISA (*Ap.*) Encara no s' ha adonat del meu *matinée.*

ESCENA VI

ENRICH, LLUISA y PASCUAL.

PAS. (*Entrant bruscament pel fondo.*) Deu me la guart, senyora.

LLUISA Ay! M' ha assustat!

ENRICH (*Ap.*) Qui deu ser aquest?

PAS. Senyora, jo soch lo vehi de dalt.

ENRICH (*Ap.*) L' empleat. Lo seu marit.

PAS. Y vinch á darlos una queixa. (*Reparant en Enrich lo saluda fret.*) Servirlo.

ENRICH Igualment.

PAS. (*Ap.*) Aquest es lo payo que, segons lo porter m' ha dit, ve cada dia.

LLUISA Y bé, digui. quina queixa te vosté?

PAS. Es parent seu lo senyor? (*Ab intenció.*) Ey, no voldria ser indiscret.

LLUISA Vol callar!

PAS. (*Ap.*) S' ha tornat roja.

ENRIGH Soch l' arquitecto de la senyora.

PAS. L' arquitecto! ¡Ah! La senyora te casas en construcció?

LLUISA Veurá, quina queixa es la seva?

PAS. (*Ap.* Ara encara ó ha tornat mes roja. (*Alt.*) Senyora, vinch á demanarli per favor que no toqui la trompeta tant sovint.

LLUISA A mi m' ho demana?

ENRICH (*Ap.*) Que 's bó aixó!
Si, senyora; cada dia á la una en punt, cuan baixo l' escala per anar al télegrafo, sento aquest instrument tan ofensiu.

LLUISA Y que? Es aquell del carretó de la sal que passa pe 'l carrer cada dia en aquesta hora.

ENRIÇH Si, home. aquell que ven sal de Cardona.

PAS. De veras? Donchs jo hauria jurat...

RNRICH Com lo sonido puja, sab?

PAS. Donchs no 'n parlém mes

LLUISA Ah! dispensi; per la meva part també li haig de dirigir una queixa.

PAS. A mi?

LLUISA Si; Podria suplicar á la seva senyora que cuan

toqui 'l piano, varihi una mica; que no toqui sempre lo mateix.

ENRICH (*Ap.*) Adiós.

PAS. Com?

LLUISA Cada dia á la una en punt toca alló del *Ernani: Vieni meco sol di rose.*

ENRICH (*Ap.*) Per avisarme qu' está sola.

PAS. S' equivoca, senyora: la meva dona no toca mes qu' una pessa; sempre la mateixa: alló del *Trovador. Ah! Fuggi, fuggi...* y no sé que mes diu, y ho toca per ensenyar ab un lloro que 'm van enviar d' América.

ENRICH (*Ap.*) Y per avisarme que tu ets á casa.

LLUISA Donchs jo li asseguro que sempre sento *l' Ernani.*

PAS. Es impossible. Vosté confon *l' Ernani* ab lo *Trovador.* (*Se sent tocar l' Ernani.*) Y ara! *L' Ernani*! Això es un disbarat. Aixis lo que fa aquesta dona es enredarme 'l lloro; semblaria 'ls municipals que no parlan catalá ni castellá.

LLUISA Sab lo que 'm sembla á mi? Que això es una contestació á la trompeta, perque fa temps qu' observo que cuan tocan la trompeta tocan 'l piano.

ENRICH Vaya una aprensió. (*Ap.*) Aquesta me li obrirá 'ls ulls.

PAS. Ja es estrany, ja. Molt estrany es això. Potser si que 's una senyal! Pero que sóch bestia, ab un home que ven sal de cardona!

ENRICH Y tal! Un que ven sal pels carrers no pot inspirar celos.

PAS. (*A Enrich*) Disposi. (*A Lluisa.*) Tinch 'l gust de saludarla. (*Ap.*) Soch molt bestia! Nada, me 'n vaig á la oficina. (*Alt.*) Ah! senyora. L' amo de la casa vol fé posar una bomba á costa dels inquilinos... está disposada á contribuirhi com tots los demés?

LLUISA (*Impacienta.*) No ho sé; veurém. Ara tinch altra feyna.

PAS. Eslá bé. Ja tindré 'l gust de tornarla á veurér. (*Saludant.*) Amich meu. , senyora... Sento haberos destorbat. (*Ap.*) Es una gran dona.

ENRICH (*Ap.*) Bravo. Ja se 'n vá.

PAS. (*Ap.*) Voto á listo. M' he descuydat lo paraygas. Ara haig de tornar á pujar dalt. (*Surt foro.*)

ESCENA VII

LLUISA, ENRICH

ENRIÇH (*Ap. y prenent lo sombrero.*) Ja es fora. M' en hi pujo. (*Alt.*) Senyora!

LLUISA Ay! Ay! que s' en vá?

ENRICH Si, tinch una junta.

LLUISA Esperi una mica... Si encara no hem decidit res.

ENRIÇH Ja ho decidirem demá. Es una junta molt important. M' esperan á un cuart de dugas.

LLUISA Si qu' ho sento... jo que li habia fet posar un covert per vosté'...

ENRICH Un covert!... (*Ap.*) La estació te fonda: cinch minuts de parada y fonda.

LLUISA Justament avuy he fet dur llagostins.

ENRICH Ho sento, pero m' es imposible.

LLUISA Donchs hasta demá sens falta, eh?

ENRICH Si, si; sens falta. (*Al ser á la porta del fondo se sent tocar 'l Trovador y 's deté,*) (*Ap.*) Diable! *Lo Trovador.*

LLUISA (*Sens veurel.*) Ja hi tornem! Ditxós piano! (*Baixa hasta 'l primer terme.*)

ENRICH (*Ap. Cantant.*) *Ah! fuggi, fuggi.* (*Parlant.*) que vol dir! (*Cantant.*) No cal que pugis. (*Parlant.*) M' esperaré.

LLUISA (*S' assenta devant del tocador creyentlo fora y parlant ab si mateixa.*) Cuan ell es fora, me sembla que 'l sol s' ha post, y que comensa la nit.

ENRICH (*Adelantantse s' assenta prop de la taula.*) Dispensim, he reflexionat.

LLUISA (*Alegre.*) Ay! ay! Vostè aqui? Y donchs, y la junta?

ENRICH (*Aixecantse y ab galanteria.*) Hi ha personas que fan olvidar fins la exactitut que exigeixen las juntas.

LLUISA (*Ab entussiasme.*) Enrich! (*Dominantse.*) Don Enrich!

ENRICH Dispensim la franquesa.

LLUISA Es á dir qu' acepta 'l meu modest esmorsar?

ENRICH Tant com aixó, no ho sé.

LLUISA Que contenta estich! Oh! N' estich molt decontenta.

ENRICH (*Ap.*) Es criminal produhir aquestas impresions á una senyora de edat.

LLUISA Esmorsarém aqui. (*Trayent los trastos de sobra la taula.*) Tots dos solets y alegrets.

ENRICH (*Ap.*) M' agradaria saber si encara es á dalt l' empleat. (*S' treu la trompeta, se la acosta als llabis, y recordantse de que esta present Lluisa, se l' amaga depressa.*) Que anava á fer? Devant d' ella! Es precis que aquesta dona torni á cambiar de *matinée*. (*Alt.*) Ay! ay! Que s' ha posat lo *matinée* blau?

LLUISA (*Ap.*) Gracias á Deu que l' ha vist. (*Alt.*) Per darli gust á vosté. Voste m' ho ha demanat.

ENRICH Jo?

LLUISA Recórdissen! M' ha dit lo blau es lo color del cel.

ENRICH Si, pero 'l color de rosa li va milló á la cara,

LLUISA Vol dir?

ENRICH Lo rosa es lo color de la primavera.

LLUISA Es molt capritxós vosté.

ENRICH Tot lo que vulga, filla; pero jo estich pe 'l color de rosa.

LLUISA No 'n parlém mes: m' el tornarè á posar.

ENRICH Oh! gracias. Vosté es un ángel.

LLUISA Ey! Ara espérim. No fassi com ahir, que després què 'm va fé aná á posá 'l *matinée* blanch, vinch aqui, y me 'l trobo fora. Ah! dolent.

ENRICH No va ser culpa meva. Vaig sentir lo piano de dalt que tocaba l' *Ernani* y, no hi puch fer mes, cuan sento aquesta òpera, me poso nerviós y es precis que hi puji.

LLUISA (*Alarmada*) Com?

ENRICH Vull di, es precis que fugi, que m' en vaji.

LLUISA Oh! si; es insufrible: me mudaré de casa.

ENRICH No, de cap manera. No ho vull pas.

LLUISA Perqué?

ENRICH Perqué aqui hi ha recorts que no 's poden abandonar. (*Posá 'ls ulls en blanch y mira 'l sostre.*)

LLUISA Ah! Enrich. (*Dominantse*) Don Enrich. (*Ap. pensant.*) Es mol simpátich! molt simpátich.. Vaig á darli gust; torno luego. (*Surt dreta.*)

ESCENA VIII

ENRICH, MARIANO, luego LLUISA

ENRICH Lo recurs de cambi de *matinées*, comensa á gastarse. Se m' acabará aviat. N' hauré d' inventá un altre. (*Traventse la trompeta.*) Es precis averiguar lo que passa en lo pis de dalt. (*Toca la trompeta.*)

MAR. (*Entra corrent y obrint la finestra crida*) Ara si que passa. eh, mestre de la sal!

LLUISA (*Ab matinée rosa*) Altre vegada! Aixó ja passa de mida.

ENRICH (*Amagant la trompeta.*) Hi sentit?

MAR. (*Retirantse de la finestra.*) No 's veu ni un gat en tot lo carrer.

ENRICH Potser en aquesta casa hi ha algun vehí que ven sal de Cardona.

LLUISA Qui sab? (*A Mariano.*) Mariano, ves á informárten. Pregunthо al porter.

MAR. Tot seguit. Ah! La pentinadora acaba de portar aixo per vosté.
(*Li dona una cua postissa mal embolicada en descubert.*)

LLUISA (*Ap. y Mar.*) Y ara! Barro! Devant d' ell?
(*Se la fica a la butxaca.*)

ENRICH (*Ap.*) Una trampa.
(*Reparant que li surt de la butxaca un tros de cúa.*) Senyora, li surt la cúa.

LLUISA (*Baix, acabant d' entrarla dins de la butxaca.*) Pero calla, animal, mes qu' animal.

MAR. Ay! ay! després que l' aviso. Se li veya un tros de cua.

ENRICH (*Ap.*) Que situación la del general.

LLUISA Vájisen d' aquesta casa, y no hi torni may més á posá 'ls peus. Queda despatxat.

MAR. Bueno, dona, bueno. No 'm faltará casa. Ja sé qui necessita un bon criat.

LLUISA Dispensi n, don Enrich.

MAR. Ah! don Enrich. Encara que ja no serveixo aquí, vull avisarlo. A la cuina l' espera un que

diu que 's dependent d' un Notari. M' ha dit que l' havia de veurer.

ENRICH Un dependent de Notari?

LLUISA A la cuina 'l fa esperar? Miréu que 's bestia aquest home. Digali qu' entri.

ENRICH Ah, sí! (*Ap.*) Ve pe 'l casament. (*Alt.*) No, ja hi vaig. Ab lo seu permis, senyora.

LLUISA Be tornará?

ENRICH Si, es un moment. (*Ap.*) A la cuyna! ¡Vaya un acudit! (*Surt ab en Mariano, dreta.*)

ESCENA IX

LLUISA, luego PASCUAL.

LLUISA Animal! Dármela devant d' ell! Si l' haurá vista, Deu meu! Si l' haurá vista...!

PAS. (*Entrant bruscament.*) Als peus de vosté, senyora.

LLUISA Ay! Pero home, vosté 'm matará ab un esglay!

PAS. Senyora, en aquest moment acabo de sentir la trompeta.

LLUISA Jo també, y qué?

PAS. Que vull saber si 'l piano contestará. Per xo he vingut. (*S' assenta prop la taula.*) Vosté 'm permet?

LLUISA Qué fá?

PAS. Desd' aquí ho sentiré ab comoditat.

LLUISA Home, m' agrada la franquesa! Lo meu pis no es cap observatori.

PAS. Las sevas cadiras son sólidas? perque cregui qu' estich desesperat. (*Agafa una cadira y li pega un cop fort.*)

LLUISA Y ara? Que li agafa?

PAS. (*Ensenyantli una petaca.*) Que m' en diu d' aixó, senyora?

LLUISA Una petaca? Gracias. Jo no fumo.

PAS. Tampoch fumo jo, senyora. Aquí está 'l *quid*. Qué pensaría vosté si fos home, y trobés un utensili d' aquesta especie á n' el cuarto de la seva dona? Respongui d' una vegada.

LLUISA Que m' esplica á mi?... Que m' interessa aixó?

PAS. Es vritat. Vosté ni sisquera 'm coneix!

LLUISA Y donchs, qué vol?

PAS. Ah Concha! Si jo may arrivaba á saber!... (*Agafa la cadira pe 'l respaldo, dona un cop fort á terra y la trenca.*)

LLUISA Molt be; está content? L' ha trencada.

PAS. Si son de fira aquestas cadiras. Las debia comprar de *lance*!

LLUISA Be, acabém d' una vegada. Vosté 's fica ab cosas que no li van ni li venen.

PAS. Senyora, jo respecto 'l sagrat de la vida privada; pero si vosté te arquitecto, jo tinch las mevas inquietuts.

LLUISA Que jo tinch arquitecto? En quin sentit ho diu aixó?

PAS. En lo pitjor sentit.

LLUISA Fassim 'l favor de sortir d' aquí.

PAS. Espero que contesti 'l piano.

LLUISA Li dich que surti. (*Se sent tocar l' Ernani.*)

PAS. Calli, sent? Si; es aixó, es aixó. *L' Ernani.* Ja no hi pot haver dupte. Es una senyal pera cridar á algú. Se pensan que soch á la oficina. (*Apretant ab forsa la ma de Lluisa.*) Se pensan que soch á la oficina!

LLUISA (*Retirant la ma.*) Ay! M' ha fet mal.

PAS. Calli! ja 'ls atraparé. (*Ap.*) Enviaré á n' ella á dinar á casa la seva tia; m' assentaré al piano, y tocaré *L' Ernani* fins á entrada de fosch. Veyám qui 's presentará. (*Alt saludant.*) Senyora, als peus de vosté. (*Surt pe 'l foro.*)

ESCENA X

LLUISA, luego ENRICH.

LLUISA Aquest home m' ha exasperat! Estich sofocada. Necessito aire! (*Se treu la cúa de la butxaca creyentse treurers 'l mocadó y 's venta.*)

ENRICH Dispensim si l' he fet esperar.

LLUISA Ah, Don Enrich! (*Vententse.*) Si vosté hagués sigut aqui, m' hauria protegit: pero una pobre dona sola... (*A donantse de la cua.*) Oh!

ENRICH (*Ap.*) Ay! ay! Se ventava ab la cua.

LLUISA (*Apart, y després d' amagarse la cua á la but-*

xaca com la primera vegada, deixantne sortir un tros.) Ara si que l' ha vista.

ENRICH Senyora, n' hi surt un trosset.

LLUISA (*Entrantla tota dintre.*) Ah! no es pas meva. Es d' una amiga que viu á fora. La pobre ha tingut moltas malaltias y li ha caigut lo cabell, y...

ENRICH Ja deya jo.

LLUISA Esperim una mica. Vaig á doná ordres per l' esmorsar. Tinch de dirli moltas cosas. (*Ap. y anantsen.*) Potser fuig mal d' enganyarlo. Bah! cuan serem casats li diré la vritat. Li ensenyaré totas las trampet s. (*Alt.*) Hasta luego; prompte estich per vosté. (*Surt dreta.*)

ESCENA XI

ENRICH, UNA TAPADA y LLUISA, per ordre y ultimament MARIANO.

ENRICH No se si la Conchita m' haurá contestat. ¡Ja es ben espabilat aquet dependent de Notari. No ha parat fins a descubrir lo meu paradero. Es clá. En lo casino li haurán dit tot. La carta que m' ha portat, alhaga 'l meu amor propi. Deixemela tornar á llegir. (*Llegint.*) «*Urgente.* Estimat »client: al últim li he trobat un bon partit. Una »noya ab totas las circunstancias.» (*Parlant.*) Bravo. (*Llegint.*) «Aquesta nit tindran la pri»mera entrevista.» (*Parlant.*) Diable, qu' aviat! (*Llegint.*) «A las deu l' esperan en casa don »Francisco Romeu, pare de la nova. Escudillers, »sis, cuart. Presentis com arquitecto. Lo pare »per dissimular, li fará un paper de Simon de »Nántua, y vosté fassili un papé de senyó Ma»riano. No dongui á compendrer res. Cremi »aquesta carta.» (*Parlant.*) A las deu. (*Se sent tocar l' Ernani ab petits intérvals, fins que cau lo teló.*) Ja 'm crida. (*'S mira 'l rellotje.*) Son las dugas. Me quedan vuit horas de celibat per regularisar la operació Conchita. Anemi. (*Se dirigeix resolt á la porta del fondo. Al arribarhi, apareix una dona ab la cara tapada per una mantellina espessa la cual lo deté, y desapareix depressa després de dirli.*)

TAP. No hi pugi pas, el que toca 'l piano es lo meu marit.

ENRICH Ah, si! Quin pillet! Que la sab llarga! Y la seva dona baixa l' escala! Y si anés á oferirli 'l bras? (*Mirant al sostre.*) Toca, sabatassas, toca. Vaig á seguirla. (*Entra Lluisa.*)

LLUISA Ahont va?

ENRICH Adios, adios.

LLUISA Y l' esmorsá? s' acaba de fer l' arrós.

ENRICH M' es impossible, que no ho sent? *L' Ernani. L' Ernani.* (*Lo piano toca la mateixa frase, ab fúria y desesperació.*) Hasta demá, senyora, hasta demá. (*Surt correns pe 'l foro.*)

LLUISA Hasta demá. (*Amenassant al que toca dalt.*) Ah, decididament me mudaré de casa

MAR. (*Ab un bagul al cap.*) Si la senyora 'm vol registrá 'l bagul?

LLUISA (*Tombantli l' esquena y dirigintse á la porta dreta.*) Deixam está en pau.

PROU

ARCHIVO CENTRAL LÍRICO-DRAMÁTICO
COPIERTA
VIUDA DE
JUAN GELABERT
BARCELONA

Acte segon

Saló en casa 'l senyor Romeu. A la esquerra, segon terme, una finestra, á tercer terme porta. Dos portas al fondo y sntremitj un escalfa panxas ab rellotje y dos candelabros. La de la esquerra es la d' entrada, la de la dreta conduheix al menjador. A primer terme esquerra una taula y dos cadiras. Al fondo y devant del escalfa-panxas una taula de joch, ab cartas y sos candeleros. A primer terme dreta, una tauleta de cusir ab cadiras al entorn. A segon terme una porta.

ESCENA PRIMERA

ROMEU, ROSA, MARIA, luego MARIANO. Estánt arreglant lo saló pera rebrer gent.

ROMEU ¡Adios, aquesta aranya no 's vol encendrer.

ROSA Es que 'l metxero deu estar embu sat. Te, aqui tens una agulla.

ROMEU Porta. Tú ocupat de treurer las fundas.

ROSA La Maria ho está fent. ¿Y la taula de joch?

ROMEU (*Ab lo metxero á la ma pera desembossarlo.*) Jo mateix la he arreglada. ¿Ja has netejat la sucrera?

ROSA Si, mira que lluenta; l' estich fregant fa mitj' hora. (*La frega ab un guant.*) Qué pendrém lo thé en lo menjador?

ROMEU Si; es de molt bon tono. Y la Carolina? ja está arreglada?

ROSA S' está acabant de vestir.

ROMEU (*Mirant lo rellotje.*) No mes falta un cuart, noya... ¡Ja son tres cuarts de deu!

ROSA Maria, enllesteix depressa, depressa.

ROMEU Y 'l criat nou, ahont es?

MARIA Es á la cuina. Ja fa dos horas que 's aqui.

ROMEU Que hi fá á la cuyna? Cridal.

MARIA (*Crudant á la porta del fondo dreta.*) Eh? Mariano vingui.

MAR. (*Entrant.*) Que s' els ofereix?

ROSA Escolti.

MAR. ¿Senyora?

ROSA Senyoreta! Ja li he dit un' altra vegada!

MAR. Dispensi; ja mi aniré acostumant. Senyoreta, á la cuyna no hi ha sal.

ROMEU Deixi estar la sal ara. Aquet vespre doném una *soirée*.

MAR. Ah! Si? Me 'n alegro. (*Ap.*) Una sua... qué?.. ¿Qué 's menja ab forquilla aixó?

ROMEU Vindrá gent y vosté ha de servi 'l refresch. ¡Suposo que deu estar al corrent d' aquestas cosas!

MAR. (*Ap.*) Refresch! hi deurá haver pastels! (*Alt.*) ¡Ja ho crech!.. Si jo era criada d' una senyora!

ROSA Com s' enten, criada?

MAR. Vaya! Fins li clavaba las agullas de ganxo!

ROMEU Está molt bé. Avuy se posará al recibidor y anunciará ab veu clara á las personas que vinguin. Vosté sab anunciar?

MAR. Uy! Ja ho crech! (*Ap.*) No ho he fet may.

ROMEU A veurer; probemho. Anuncihim a mi. Suposem qu' entro á casa 'l Gobernador. La porta s' obra de bat á bat y vosté diu .. (*Fingint qu' entra per la porta principal, precedit per Mariano*)

MAR (*Anunciant.*) Hi há un home!

ROSA Com?

ROMEU No, burro, no; ha de dir: Don Francisco Romeu. . ab molt bombo!

MAR. (*Anunciant.*) Don Francisco Romeu, ab molt bombo.

ROSA (*Posantli las fundas al bras.*) Ves, ves; emportaten aixó.

MAR. ¿Qué no seré jo 'l que serviré 'ls pastells?

ROSA Vosté fará lo que li manin.

MAR. (*Ap. anantsent*) ¡Ay, av, quins senyors de pa sucat ab oli! (*Surt ab Maria, per la dreta fondo*)

ESCENA II

ROMEU, ROSA, luego CAROLINA.

ROSA Nos haurém lluhit ab aquet criat! Me sembla que 's molt asa.

ROMEU Ja s' espabilará. (*Inspeccionant lo saló.*) A ver si hi ha res afectat. Res que tinga pretensions. (*Arregla algunas cadiras.*) Ja sabs lo qu' hem convingut.

ROSA Sí, hem d' aparentar...

ROMEU Que no aparantém res. Aixó mateix,

CAR. (*Vestida ab molta afectació; carregada de brassalets, flors y adornos. Molta coloraina. Surt per la porta de la esquerra segon terme.*) Tía, vol ferme 'l favor d' assegurarme aquesta flor?

ROSA Vina aqui, pimpollo. (*Dona la sucrera y 'l guant á Romeu y arregla la fló á Carolina.*) Míratela! Que no la veus?

ROMEU (*Fregant la sucrera maquinalment.*) Sencilla y sense pretensions. Be, fillla meva, molt be.

CAR. ¿Pero, papá: qui ha de venir aquesta nit?

ROMEU (*A Rosa.*) Qué li dihem?

ROSA (*A Romeu.*) Crech que será 'l milló.

ROMEU Donchs bueno, filla meva, se tracta...

ROSA De presentarte un pretendent.

CAR. ¡Ah! Sí?

ROMEU Don Enrich Domenech.

ROSA Arquitecto.

ROMEU Lo Notari Jordá me n' ha dat molts bons informes...

CAR. Que 's guapo?...

ROSA ¡Carolina, per Deu!

ROMEU Lo notari Jordá no m' en diu res d' aixó. Aquí tenim la seva carta. (*Per obrir la dona la sucrera y 'l guant á Carolina que la frega maquinalment.—Llegint.*)

«Estimat client: Crech que al últim li hauré »trofiat un bon partit per la seva fllla, don En»rich Domenech. Se li presentará com arqui-

»tecto aquesta nit á las deu. Li he dit que vosté »havia de construhí una casa...

CAR. Voste s' ha de fe una casa?

ROSA Aixó es un dir, dona.

ROMEU Es una estratagema del negoci. Jo no tinch mes que Orenses.

CAR. (*Llegint.*) «En Domenech es un jove formal, »d' una conducta intatxable y qu' está en bona »posició. Te una casa ab la fatxada de pedra pi»cada en lo carrer de Valencia, número 217. »Ell d' aixó no 'n sab res. Fássili un paper de »Simon de Nántua, y ell li fara un paper de »senyor Mariano. Cremi aquesta carta.

ROSA Si que 's un bon partit.

ROMEU Oh! En Jordá sempre m' ha apreciat. Ja ho heu sentit; en Domenech no 'n sab res, y nosaltres hem d' aparentar que no 'n sabém res tampoch. (*A Carolina.*) ¿Ho entens? Dom la sucrera.

ROSA (*Li dona.*) D' aquest modo, l' observarém y podrém sondejarlo..

ROMEU Tot parlantli d' arquitectura. Jo he dibuixat en un paper lo plano d' un solar per ferli creurer que 's lo terreno que vull edificar.

ROSA ¡Es ben pensat aixó.

ROMEU He convidat per aquesta nit á tots los meus parents, perqué 'm donguin la seva opinió sobre 'l pretendent de la noya. Vindrá l' oncle Pau, que ja sabeu que té un gran cop d' ull.

ROSA Oh! bon cop d' ull ray! També 'n tinch jo. Desseguida t' ho diré.

ROMEU També t' ho diré jo.

CAR. Y jo.

ROMEU Sobretot, qu' ell no n' entengui res. Hem de dissimular molt. Li hem de fer un posat tot bestia; sabeu?

CAR. Bestia?

ROMEU Si, dona; tot ignocent. Hem de fer veurer qu' 'ns reunim pera pendrer un thé de familia. (*A Carolina.*) Y si tu sens que li faig alguna pregunta intencionada, no 't sofoquis.

ROSA ¡Y sobre tot, pósat ben dreta!

ROMEU Si; pero sensa afectació, sabs? ab ignocencia! (*Tocan las deu.*) Ja deu ser aquí. Han trucat. (*Senyalant la taula de cosir.*) Posat allá, fes com aquell que brodas. Sobre tot, sanch freda. Jo

faré veurer que llegeixo 'l diari. (*Carolina y Rosa 's colocan aprop de la tauleta de cosir agafant aquella 'l brodat. Romeu, aprop de la taula de l' esquerra, llegeix lo diari*)

ESCENA III

Dits MARIANO, luego CONVIDATS.

MAR. (*Anunciant.*) Lo senyor Mal-andando y la seva senyora.

ROSA (*Ap. á Romeu*) ¿Qué diu ara? (*Aixecantse. A Mariano á mitja veu*) ¡Mal andando, animal! (*Entran dos convidats que saludan y donan la má als qu' están en escena.*

MAR. (*Anunciant.*) Don Ramon Julibert y Senyora!

ROMEU ¡Gelabert, burro! (*Entran dos convidats y fan lo mateix que 'ls altres.*)

MAR. (*Anunciant.*) Un senyó, y una senyora. (*N' entran dos mes.*)

ROSA Prou; no anuncihis mes. Arríbat á la confiteria de la Palma.

MAR. A la confitería de la Palma? (*Ap.*) Ja anem be... Ab aixó si que hi entench. (*Surt foro.*)

ROMEU Pues senyor: com á parents próxims y personas de tota la meva confiansa, los he convocat aqui pera saber la seva opinió sobre un jove que pretend á la noya y que vindrá aquesta nit á demanármela.

TOTS Ah!

ROMEU Se presentará dintre un moment com arquitecto. Ell no 'n sab res, y nosaltres tampoch; es á dir, hem de fer veurer que no 'n sabem res. Observintlo be; sense qu' ell ho conegui, y després me darán compte de las sevas impresions.

TOTS Molt be! Molt be. (*Trucan.*)

ROMEU Ja 'l tenim aqui. Es precis que 'ns trobi en una posició ben natural. Las senyoras aprop de la tauleta de cosir, brodant; que brodin totas. Los senyors a la taula de joch, jugant tots. Póden jugar al burro que 's lo mes ignocent... Jo faré

veurer que llegeixo. Sobre tot sanch freda. *(Tots depressa y tumultuosament prenen las posicions indicadas. Romeu agaja 'l diari y s' assenta prop de la taula. Mariano surt anunciant.)*

MAR. Don Enrich Domenech. *(Enrich entra, donan l' abrich á la criada que 'l deixa en lo respaldo d' una cadira de segon terme, y surt.)*

ESCENA IV

Dits ENRICH.

(Aquet saluda primer á las senyoras y luego als senyors. Tots s' inclinan lleugerament y fan veurer que no li donan importancia; pero s' el miran de regull mentres dura la següent escena. Romeu s' el mira tapantse ab lo diari, y al veurer que se li acosta, diu:)

ROMEU Dispensi, pero jo no tinch l' honor de coneixel.

ENRICH Enrich Domenech, arquitecto. Jo vinch aqui per encárrech del senyor Jordá.

ROMEU Ah! Si, Jordá. Es lo meu notari.

ENRICH Segons m' ha dit, vosté té de construir y desitja consultarme.

ROMEU *(Com si volgués recordarho.)* Sí; 'm balla pe 'l cap que li he dit alguna cosa.

CAR. *(A Rosa.)* Es una nica ros.

ROSA *(A Carolina.)* ¡Carolina, per Deu!

ENRICH *(Ap.)* La xicota m' está observant.

ROMEU Ja m' en recordo. Vull edificá una casa de cuatre, cinch ó sis pisos.

ENRICH Vamos, ja ho entench; una casa molt alta.

ROMEU Y molt llarga. ¡Es un projecte diabólich!... Permétim que 'l presenti á la meva germana Rosa Romeu. Es aquella d' allá. La mes bona mossa de totas.

CONV. *(Ofesas.)* Gracias! *(Rosa s' aixeca, saluda fredament y torna á sentarse.)*

ROMEU Y á la meva filla Carolina. Es la mes guapa de las sis. *(Carolina imita á Rosa.)*

CONV. *(Ofesas.)* ¡Moltas gracias!

ROMEU Vaya si ho es! Qu' ho diga tothom!

ENRICH Es simpática.

CAR. *(A Rosa)* Es guapet!

ROSA *(A Carolina.)* Calla!

ROMEU Lo demés que veu son parents carnals. *(Enrich va á saludarlos com ha fet ab los demés. Romen lo deté.)* No 's molesti per aquets... No tenen importancia. *(Los aludits qu' anaban á aixecarse, tornan á seurer demostrant disgust.)* Ara li ensenyaré 'l plano qu' he fet jo mateix del meu terreno.

ENRICH Ah! Vosté dibuixa?

ROMEU Ca! Faig ratllas á la meva manera... ¿ahont l' he posat? *(Buscantsel per las butxacas.)*

CAR. En lo calaix de la taula, papá. *(Romeu lo treu del calaix.)*

ENRICH (Vaya! Es guapa aquesta mossa. M' agrada mes que la Conchita. Y á propósit, al ultim la vaig convencer de que no anés á dinar á casa la seva tia. Varem dinar tots dos á can Maurici.)

ROMEU *(Estenent lo paper sobre la taula.)* Aqui te 'l meu terreno.

ENRICH *(Agafant lo paper y examinantlo)* Permétim.

ROMEU *(Ap.)* Me sab greu que no hagi vingut l' oncle Pau. Te molt cop d' ull.

ENRICH Lo solar está molt ben dibuixat.

ROMEU Oh! Es perque ho he fet ab regla. Jo voldria edificarhi una casa confortable ab moltas overturas. *(Marcantlas ab lo llapis.)* Overturas aqui, aqui, aqui.

ENRICH Dispensi, vosté 's descuida de la porta d' entrada.

ROMEU Es fácil. ¡Com que jo no soch arquitecto! Vosté ja ho arreglará aixó.

ENRICH Si, si. Vosté desitja una construcció á la moderna, per supuesto?

ROMEU Naturalment. No vull cap construcció del temps de Alejandro Magno. Contrucció moderna, ¿vritat noya?

CAR. Si, papá.

ROMEU Escolta, Carolina. 'M sabrias dir en quin any va morir Alejandro Magno?

CAR. *(Aixecantse y recitant com si digués una llissó de memoria. Cada vegada que Romeu li dirigirá preguntas per l' istil, fará lo mateix.)* Tres cents vinticuatre anys antes de Jesuchrist.

ROMEU Es molt forta en história. (*A Carolina.*) ¿Y contant desd' avuy, cuans anys fá que 's mort?

CAR. Dos mil cent vuytanta cuatre anys.

ROMEU Es molt forta en Aritmética! Això no ho sab tothom!

ENRICH Miri, jo no ho sabia!

ROMEU (*Aixecantse y dirigintse als convidats del fondo.*) ¡Ell no ho sabia, y es tot un arquitecto! (*Baixant la veu.*) ¡Ab quin dissimulo la faig lluhir.

ENRICH (*Ap.*) Las miradas de tota aquesta gent m' atravessan. Estich cortat.

ROMEU (*Assentantse.*) En lo jardí hi posarém... ¡ey! si es que pot ser! un surtidor monumental.

ENRICH Si, ab peixos de pedra mármol.

ROMEU Com? Peixos de pedra mármol?

ENRICH ¡Ay, dispensim, jo ara 'm confonia.

ROMEU Lo surtidor formará, si es que pot ser ¡ey! vosté ho ha de decidir: jo no soch arquitecto. ¡Com li deya, formará com un riu que correrá per aqui, (*Marcantlo ab lo llapis*) y per aqui y per alli. Molta aygua viva. Ha de ser una especie de Llobregat.

ENRICH Carám! ¿Com lo Llobregat? Si que 's necessita aigua.

ROMEU Y á propósit, Carolina.

CAR. Que mana, papá?

ROMEU Ahont desemboca aquet riu?

RGSA No 't cortis. (*A Carolina.*)

CAR. Desemboca en el mar Mediterráneo, papá.

ROMEU Quinas poblacions banya aquet riu?

ENRICH (*Ap.*) ¡Es un exámen de batxillerat!

CAR. Poblacions banyadas per lo Llobregat: Prat, Sant Boy, San Feliu, Cornellá, Molins de Rey, Martorell, Pallejá, Castellbisbal...

TOTS (*Interrompentla ab una explosió d' entusiasme.*) Molt be! Molt be!

ROMEU (*Aixecantse entussiasmat.*) Molins de Rey! Sant Boy! (*Romeu y Rosa abrassan á Carolina. Aquesta s' aixeca y maquinalment se dirigeix á Enrich qne també fa ademan d' abrassarla. Romeu lo deté tornant aquella á ocupar lo seu puesto.*)

ENRICH ¡Es un prodigi! (*Ap.*) Aquest pare es un idiota.

ROMEU Oh! Això no es res. Ara li dirá tots los reys d'

Espanya per l' ordre en que han ocupat lo trono, sense deixarne un. (*Carolina s' aixeca.*)

ENRICH De veras? Oh! No; no ho puch permetrer. ¡Aixó sería abusar. (*Carolina s' assenta.*)

ROMEU Y 'ls trevalls d' agulla? Preguntiho á la seva tia.

ROSA Mirissels; fassi 'l favor. (*Rosa s' aixeca y ensenya lo qu' está brodant Carolina. Romeu pren un candelero y ta llum. Los demés s' aixecan y s' agrupan en torn. Carolina se queda assentada*)

ENRICH Es primorós! No ho havía vist may. (*Tots tornan á ocupar lo seus puestos, menos Romeu y Enrich que 's quedan drets.*)

ROSA Aquest hivern, nos ha brodat un tapete per la taula del menjador que ha sigut l' admiració de tothom.

ROMEU ¡Es tan bonich, que jo he pensat férmen una bata y un casquet!

ENRICH ¡Si qu' ha de ser graciós!

UNA Ensényinsel.

CAR. Vaig á buscarlo.

ROMEU No t' incomodis, dona. Aqui á casa hi ha criats. Rosa fes lo favor de tocá 'l timbre.

ROSA (*Apart y tocant lo timbre.*) Que be ho porta 'l meu germá! Ab quin dissimulo!.

ESCENA V

Dits. MARIANO.

MAR. Se 'ls hi ofereix alguna cosa?

ENRICH (*Ap.*) Lo criat de donya Lluisa! Ay la mare! (*Se gira d' esquena.*)

ROSA Ves al meu cuarto, y sobre la calaixera hi trobarás un paquet: una co a embolicada ab un diari. Pórtala.

MAR. Embolicada ab un diari? Está be. (*Surt.*)

ENRICH (*Ap.*) Aquest animal deu estar col-locat aqui.

ROMEU (*A Enrich.*) Ara veurá! Ara s' entusiasmará; perque entre la arquitectura y la tapissería hi ha un llas natural, intim.

ENRICH Las arts son germanas.

ROMEU Es vritat. La tapissería es germana de la arquitectura.

TOTS Oh!

ENRICH Y tal (*Ap.*) Daría cualsevol cosa pera tenir lo seu retrato y nna mica de cabell.

MAR. (*Ab un paquet á la ma que desembolica y 'n tira una cúa postissa dantla á Rosa.*) Aquí ho te!

TOTS Y ara? ¿Que's aixó?

ROMEU No es de la meva filla. Es de la meva germana.

ROSA Oh! (*Pren la cúa á Mariano y se la fica á la butxaca.*) Imbécil! Vágissen á la cuina! (*Ap.*) Ja me las pagarás.

MAR. (*Ap. anantsen*) Bo! Ne dech tenir jo la culpa de que ellas portin cúas postissas! Hi tinch pega jo ab las cúas! (*Surt.*)

ROSA No es meva tampoch: és d' una amiga que se la va deixar aquí.

ROMEU Es vritat; ja m' en recordo ara. (*A Enrich.*) En demés, tornant al nostre assumpto... (*Baix.*) Entre nosaltres ja 's pot dir, la cúa es seva.

ENRICH (*Baix rihent.*) Be prou que m' ho he pensat. (*Alt*) Dispensi; no tindría pas un regle y un compás?

ROMEU Sí. Allí dintre en lo meu despatx. Vol fe 'l favor de venir ab mí? Allí ho podrém acabar de decidir.

ENRICH Oh! No ho puch permetrer, ja hi aniré jo. Vosté ha de cumplir ab las visitas.

ROMEU Bueno, donchs, vingui. ((*L' acompanya fins á la porta de segon terme dreta y ensenyantli 'l cuarto diu:*) Aquest es lo meu despatx. Sobre aquella taula trobará lo que desitja. No 's descuidi de mirar aquella testa grega del costat de la llibrería. Es dibuixada per la noya

ENRICH (*Dirigintse á Carolina.*) ¡Vaya, te totas las gracias! Es un pou de sabiduria!

TOTS (*Celebrant la galantería.*) Eh!

ENRICH (*Saludant.*) Senyoras... senyors... (*Ap.*) Vaya una colla! Aixó sembla l' arca de Noé; hi ha més bestias que personas. (*Surt per la dreta.*)

ESCENA VI

Dits menos ENRICH, luego MARIANO.

(*Aixís qu' acaba de surtí Enrich s' aixecan tots y forman un grupo.*)

ROMEU ¿Qué tal?... Qué li ha semblat?

TOTS ¡Simpátich!

UN ¡Deliciós!

UNA ¡Molt guapo!

ROSA ¡Molt modest!

CAR. ¡Y molt fi!

ROMEU ¿Sí? Donchs ara escoltin la meva impresió; es un jove que te formas, bon tracte social, que vesteix bé, no se li pot negar, també porta las botas enllustradas; pero francament, me temó...

TOTS ¿Qué?

ROMEU Que no gasta salut.

TOTS Ca! No.

ROMEU Oh!... Prou... Me sab molt greu que no hagi vingut l' oncle Pau: Te un cop d' ull infalible; pero en fi, jo me 'n informaré.

ROSA ¡Calla! Y si li registréssim l' abrich?

TOTS Sí, sí.

UNA Bona idea.

UN Registremli l' abrich. (*Lo pren de sobre la cadira. Tots lo rodejan.*)

ROSA (*Trayent de la butxaca una boquilla.*) Calla!... ja sabém que fuma!

ROMEU Vaya! Aixó es una boquilla. A veurer aquesta butxaca? (*Registrant.*)

CAR. Pero papá! Me sembla qu' aixó no está be.

ROMEU Filla meva, lo deber d' un pare, es pendrer informes. (*Trayentlo d' una butxaca.*) Un paper!

TOTS ¡Una carta!

ROMEU No; es un compte de restaurant. Es del Suis. ¿A veure? (*Llegint.*) «Dos dotzenas d' ostras.» (*Parlant.*) Li agradan las ostras.

ROSA (*Llegint per darrera*) «Croquetas de gallina.»

CAR. (*Llegint com Rosa.*) «Llagostins á la mayonesa..

ROSA (*Id.*) Un entrecot, Gruyera, café...

ROMEU Diable! De tot aixó s' en treu en clar que te molta barra.

CAR. Oh! pot ser va sopar ab un amich.

ROMEU Te rahó. (*Trayentlo d' una butxaca*) Y ara, que 's aixó?

TOTS (*Acostantse.*) Ah!

ROSA Sembla una trompeta.

CAR. Ay! ay! Pot ser es sort!

ROMEU Fuig, fuig d' aquí. ¿Que no has sentit com parlaba? Deu ser un' eyna d' arquitectura. (*Buta la trompeta fort y produheix un sonido.*)

TOTS ¡Ay!

MAR. (*Entra corrents. Passa pel mitx de tots, obra la finestra y mira al carrer.*) Ara si que 's ell. (*Cridant.*) Eh! Mestre! mestre de la sal!

TOTS ¡Y ara!

ROMEU Que fa aquell?

MAR. (*Apart tancant la finestra.*) No 's veu ningú.

ROMEU Com es que cridas d' aquesta manera en mitj d' un saló?

MAR. Ay, ay, perque 'm creya qu' era lluny.

ENRICH (*Dintre.*) Está molt be. Moltas gracias!

ROMEU Es ell!

ROSA Ja torna! (*Torna á posá l' abrich á la cadira. Romeu fica la trompeta en una butxaca de l' americana de Mariano.*)

ROMEU Amágat aixó.

MAR. Y ara, qué fa?

ROMEU (*De prompte.*) Cada hu al seu puesto. Depressa, depressa. (*Prenen las cadiras per assalt y ab la confusió s' equivocan. Las donas ocupan la taula de joch; los homens la de cusir. Las primeras jugan á cartas; los segons brodan. Carolina y Rosa s' assentan aprop de la taula de l' esquerra.*)

MAR. Que fan ara aquets? Que 'ls agafa?

ESCENA VII

Dits. ENRICH.

ENRICH (*Entra ab un paper á la ma.*) Ja tinch fet lo dissenyo.

ROMEU Bravo!

ENRICH (*A Mariano.*) Dos duros per tu. Fes com aquell' que no 'm coneixes!

MAR. (*Ap.*) (Dos duros.) (*Mariano surt. Enrich se dirigeix maquinalment á la taula que avans ocupaba Romeu.*)

ENRICH Senyó Romeu. ((*S' adona del cambi general y veu á Romeu ab lo brodat á la ma.*) Carat! Sembla qu' hagin jugat á romamí, romamá.

MAR. (*Anunciant.*) Lo thé está servit.

ROMEU (*Aixecantse com tots los demés.*) Passém al menjador. (*Baix á un convidat.*) Vaja, es un home distingit.

ROSA (*A Enrich.*) ¿Pendrá una tassa de thé ab nosaltres, no es vritat?

ENRICH Ab molt gust, senyoreta.

ROSA (*A Romeu.*) Es simpátich, vaja, molt simpátich!

ROMEU Si á mi 'm te entussiasmat. (*Ap.*) No 't descuidis de traurer la sucrera de plata.

ENRICH (*Ofereix lo bras á Carolina.*) Senyoreta...

ROMEU Permetim: (*Detenint á Enrich.*) una paraula mentres serveixen lo thé. (*Tots surten per la porta dreta del fondo, menos Enrich y Romeu.*)

ESCENA VIII

ENRICH, ROMEU.

ROMEU (*Cortat.*) Desitjaría parlarli.

ENRICH Ah, si! De nostre projecte? Dónguihi un cop d' ull.

ROMEU No; ja 'n parlarém més tart. Ara desitjo parlarli d' un altre cosa.

ENRICH Ah! digui, dígui.

ROMEU (*Ap.*) No sé per ahont comensar. Li haig de dir d' una manera indirecta qu' ell no ho conegui. (*Alt y de prompte després d' un moment de dupte.*) ¿Vosté crech que 's casat?

ENRICH No; no encara. Y la seva filla, que 's casada?

ROMEU Tampoch.

ENRICH ¡Vaya una casualitat!

ROMEU La casa que te vosté, que 's al carrer de Valencia número 217?

ENRICH Cóm! (*Estranyantse, pero 's repensa al acte.*) Ah! Vosté ho sab?

ROMEU No senyor, no; ho snposo. Lo notari Jordá no m' en ha dit pas res.

ENRICH Es la casa que fa nou á ma dreta.

ROMEU La fatxada crech que 's de pedra picada? En quant al dot de la meva filla...

ENRICH Será ab Orenses, per supuesto?

ROMEU Ay, ay! Vosté ho sabía?

ENRICH No, ho suposaba; lo que 's en Jordá, no m' en ha parlat pas.

ROMEU Ni a mi tampoch de la seva casa. Jo no 'n sabia res absolutament.

ENRICH Lo mateix qne jo. Res. Lo cor m' ho ha dit.

ROMEU Jo també he sentit algo en lo cor com vosté; ha trucat, he experimentat una sensació trista com la que experimenta tot pare que tracta de casar la seva filla ab un arquitecto.

ENRICH Això son presentiments.

ROMEU Don Enrich, vosté 'm satisfá. 'L trobo carinyós, alegre, ben educat, d' una conversació agradable...

ENRICH Gracias, gracias.

ROMEU Y desd' ara l' autoriso pera que 'm visiti. Ja pot comensar demá.

ENRICH Oh! Don Francisco.

ROMEU Y li dono permís perque acepti una tasa de thé de mans de la Carolina.

ENRICH Estich sorprés. Io no esperaba res d' això.

ROMEU Jo menos. Vagi, vagi, 'l deixo en llibertat. (*Enrich surt per la porta dreta del fondo*)

ESCENA IX

ROMEU, PASCUAL, luego ROSA.

ROMEU Molt simpátich! Eminentment simpátich. (*Dantse un cop al front.*) M' he descuidat de preguntarli perque 'ls serveix la trompeta á n' els arquitectos.

PAS. Ola, noy. Bona nit.

ROMEU (*Alegre.*) L' oncle Pau! Gracias á Deu.

PAS. T' he promés que vindría y aquí 'm tens.

ROMEU Figúrat qu' un jove que 's arquitecto...

PAS. T' adverteixo que m' en tinch d' anar desseguida.

ROMEU Y ara? Com es això?

PAS. He enviat la dona á dinar á casa la seva tia, y l' haig d' anar á buscar allí. Aprofitaré 'l tranvia de circunvalació.

ROMEU Bo! Després d' estarte esperant un hora.

PAS. Lo piano m' ha entretingut. He estat tocant l' *Ernani* fins aprop de las deu

ROMEU Ay, ay! Justament l' *Ernani*?

PAS. Sí, pero no s' ha presentat ningú.

ROMEU Pero de qué 'm parlas? Si t' entench que 'm pelin!

ROSA Es molt simpátich, molt fí y molt complascent! Ha ajudat á la Carolina á servir lo thé.

PAS. Qui?

ROMEU Lo pretendent de la noya! Es aquí.

PAS. Ah! Aquí hi ha un pretendent?

ROSA Tots s' el miran embobats.

ROMEU Espero que vingui perque 'l vegis. Tu tens bon cop d' ull.

ROSA Jo li presentaré.

PAS. No pot ser; no tinch temps. (*Se dirigeix al fondo per anársen.*)

ROMEU (*Ensenyantli.*) Míratel; es aquell jove que s' está al costat de la Carolina.

PAS. Aquell es? Ja ho sabs bé?

ROMEU Vaya! Perqué t' estranya! (*Baixant al prosceni*)

PAS. Si es en Domenech l' arquitecto!

ROMEU Si, home, sí.

PAS. Massa que 'l conech. Te un romanso.

ROMEU
ROSA } Com?

PAS. Que te un tráfech que viu al primer pis de casa. Es una viuda.

ROMEU Una viuda! No es possible.

PAS. Ja fa dos mesos que cada dia la va á visitar á la una

ROMEU Vaja, home! Tu l' has pres per altre.

PAS. Ca! Si es escandalós. No 's parla d' altre cosa entre 'l vehinat.

ROSA N' estás ben segú?

ESCENA X

Dits, MARIANO.

MAR. (*Ab la sucrera á la ma.*) Venia á dirli si 's pot deixar la sucrera de plata en mitj d' aquella gent?

ROMEU Ves, animal, ves.

PAS. ¡Calla! Lo criat de la viuda donya Lluisa. Pregúntali, veurás.

ROSA Lo seu criat?

MAR. Criat y criada. Feya un poch de tot.

ROMEU Escolta: ¿coneixes al senyor Domenech tu? á Don Enrich?

MAR. (*Fentse 'l desentés.*) Devegadas.

ROSA Com s' entén, devegades?

ROMEU Vamos, parla.

ROSA Sabs si visitaba á la teva mestressa?

MAR. De vegadas...

ROMEU Esplicat, animal; no fassis embuts.

MAR. No puch dir res. M' ha donat dos duros perque callés. (*Surt cap al menjador.*)

ROMEU L' ha sobornat.

ROSA Ja no hi ha dupte.

PAS. (*Mirant lo rellotje.*) Aprop de las once. Fujo. Ara ja ho sabeu. Bona nit.

ROSA Adios oncle.

ROMEU Adios, adios. Si que l' hem feta bona. (*Surt Pascual.*)

ESCENA XI

ROMEU ROSA, luego PASCUAL.

ROMEU Y jo que l' he autorisat perque 'ns visités desde demá! Quin cop d' ull te aquest oncle! Ab dos minuts l' ha sondejat!

ROSA Un tráfech! Això es molt grave!

ROMEU Es precis que rompi aquestas relacions.
ROSA Pero, qui 'ns assegura que las romperá de debó?
ROMEU ¡Calla! Tinch una idea!... Aquesta dónya Lluisa es viuda.
ROSA (*Veyent entrar á Enrich.*) Psit, ja es aqui.
ENRICH (*Ab una tassa á la ma.*) Papá, li porto una tassa de the.
ROMEU Gracias, no 'l pendré pas.
ENRICH (*Oferintlo á Rosa.*, Senyoreta!...
ROSA Tampoch li pendré jo.
ENRICH (*Ap.*) Ay, ay, ay, que tenen aquet parell?
ROMEU Don Enrich; la meva germana y jo desitjém parlarli.
ENRICH Ah, si? (*S' acostan cadiras.*)
ROMEU Segui, si es servit.
ENRICH (*Ap.*) Quina nosa 'm fa aquesta tassa (*'S beu lo te.*)
ROMEU (*Digne y tret.*) Don Enrich: un fet nou y d' una gravetat extraordinaria acaba d' arribar als nostres oidos. No estranyi de trobar en mi l' actitut irritada d' un pare, en lloch de trobar la benevolencia d' un amich.
ENRICH Pero qu' he fet jo?
ROSA Encara pregunta que ha fet?
ROMEU Senyor Domenech, li diré ab paraulas cobertas perque la meva germana encara es soltera. (*Mirantse fixament.*) Vosté té un romanso!
ENRICH Jo!
ROSA (*Sofocada.*) Francisco!
ROMEU Si; he anat massa lluny! (*A Enrich.*) Voste té un llas... ¿com li diré jo? Una... d' allonsas...
ENRICH (*Aixecantse decidit.*) Això es fals! Es una calumnia. (*Li cau la tassa y 's trenca.*)
ROMEU ¡Ja hem guanyat lo jornal.
ROSA Trencada! Si que 's bonich!
ROMEU Veura, no es pel 'l valor de la tassa, sinó perque 'm desaparia la dotzena.
ROSA Es clar, ja no 'n quedan mes que once!
ROMEU Y si per casualitat fóssim dotze, hauriam d' esperar qu' algú s' en anés per pendre 'l té.
ROSA Y com que ningú s' en vá fins que s' ha servit lo té...
ENRICH Créguim, que 'n tinch un sentiment.
ROMEU Tot lo que vulga pero això no 'ns aparia la dotzena. (*Cull 'ls trossos y 'ls posa sobre la taula.*)
ROMEU (*A Rosa.*) Queda terminat l' incident..

ROSA Al menos salvém lo plat. (*Li pren.*)

ENRICH Ja hi hauria tingut cuidado. (*Ap.*) Estich pera preguntarlos cuan val.

ROMEU Com anavam dihent vosté te un arreglet.

ENRICH Don Francisco, jo protesto enérgicament.

ROSA Cregui que n' estém ben informats.

ENRICH Oh! sin embargo...

ROMEU Miri, qu' ab una paraula lo puch anonadar.

ENRICH Ab quina paraula?

ROMEU (*Ab veu amenassadora.*) Lluisa.

ENRICH (*Ap.*) Ja ho entench. Lo brétol del criat ho ha xarrat tot!

ROMEU Fa dos mesos que vosté va cada dia á casa seva á la una en punt. ¿Qué hi va á fer á casa seva?

ROSA (*Ab pudor.*) ¡Francisco!

ROMEU Es vritat! (*A Enrich.*) Díguiho ab paraulas cobertas.

ENRICH Es molt sensill. Jo visito á aquesta senyora en calitat d' arquitecto.

ROMEU Fugi, home, fugi.

ROSA ¡Que 'ns creu tan ingnoscents?

ENRICH Oh! permétinme...

ROMEU Lluny de mi un rigorisme exagerat. La meva filla es un modelo de puresa y de virtut.

ENRICH Aixis ho crech.

ROMEU No exigeixo que vosté sigui tan virtuós y tan pur com ella.

ROSA Sin embargo s' ha d' exigir.

ROMEU No, Rosa. Nosaltres, los homes, tenim certs privilegis que vosaltres no podeu tenir. (*A Enrich.*) Pero si; tinch lo dret d' exigir que 'ls errors del seu passat no vingan mes endevant á turbar la felicitat del meu únich descendent. (*Romeu enternit lo mateix que Rosa.*)

ROSA Oh! Això seria horrible.

ENRICH Be, vaya; no plorin ja, que 'ls asseguro que las visitas que faig en aquesta casa son ignocentas; pero si aixís y tot los desagrada, jo 'ls prometo que no 's repetirán. Renunciaré á n' aquesta... construcció.

ROMEU Ca! No podria pas. La forsa de la costum.

ROSA Y els recorts!

ENRICH Vaja, jo 'ls juro...

ROSA Per acabar. Necessitém una garantia formal. Veurá, vosté no 's casará ab la meva filla, fins que també s' hagi casat donya Lluisa.

ENRICH ¡Ella casarse!

ROMEU Diu que 's molt guapa encara!

ENRICH Guapa? Vaja, home, si vosté la veyés .. Després, te cuaranta set anys.

ROMEU Y qué? Cuaranta set anys: no es pas vella encara!

ENRICH Dispensi, don Francisco. Cada dia 's va quedant mes calva... Porta cúas postissas!

ROSA Això no proba res!

ROMEU (*Tus per advertirla.*) ¡Ejem, ejem!

ENRICH Ah! si. (*A Rosa.*) Dispensi.

ROMEU En fin, aquets detalls no 'ns interessan. Vosté no torni mes aquí si no porta la partida de matrimoni de donya Lluisa.

ENRICH Vosté no sab la feyna que 'm busca! ¡Que no hi ha mes que casar ab una dona d' aquesta edat!... Nada, aniré á la agencia del carrer de Mendizábal, pero no hi tinch pas confiansa.

ROSA Fassi 'l que vulga. Vosté ja sab lo nostre *ultimatum.*

ESCENA XII

Dits. CAROLINA, luego MARIANO. Convidats.

CAR. ¡Papá, ¿que no vé? Los convidats s' en anirán tots (*A Enrich.*) Demá tornará, veritat senyó Domenech?

ROMEU No!

ROSA Es impossible!

ENRICH Ja ho sent, senyoreta...

ROMEU Lo senyor ha de fer un viatje.

MAR. (*Entrant per la porta dreta del fondo ab una safata plena de tassas y pastels, diu apart.*) He salvat un pastel! (*S' el menja.*)

CÁR. Ay, ay! S' en va de viatje?

MAR. (*Ap.*) Quina manera de menjar pastels aquella gent.

ENRICH (*A Mariano.*) Xerraire, 'ls ho has contat tot.

MAR. (*A Enrich.*) Oy que no.

ENRICH Te! (*Li dona una cossa y li fa caurer las tassas; surt pel fondo.*)

MAR. (*Queixantse:*) Ay!

ROMEU (*Tots los convidats entran corrent.*) Lo resto de la dotzena! Hem fet net.

ROSA Animal.

MAR. Ay! ay! Si ha sigut Don Enrich!

ROMEU Vágissen d' aquesta casa. Queda despatxat.

FI DEL SEGON ACTE

Acte tercer

La mateixa decoració que en lo primer acte.

ESCENA PRIMERA

LLUISA, luego MARIANO.

LLUISA (*Sola devant del tocador arreglantse lo cabell.*) Tres cuarts d' una. No tardará á venir. Ahir quan aquest malehit pi. no 'l va fer fugir d' aqui, va dirme:—Hasta demá.—M' he posat aquest *matinée* blanch que 'm sembla que li agradará molt. ¡Deu meu, y que difícil es arreglarse una mateixa!... Jo no tinch cambrera ni criat. Vaja, no 'm puch clavar aquesta agulla.

MAR. (*Entrant ab 'l bagúl.*) Senyora, si vol que li ajudi...

LLUISA ¡Av, ay! Vosté aquí?

MAR. He passat tota la nit passejantme per la Riva, fins que cansat de caminar, me n' he vingut á contemplar los balcons d' aquesta casa.

LLUISA *Amigo*: vosté 'n te la culpa.

MAR. ¡Si sapigués lo arrepentit qu' estich!

LLUISA (*Ap.*) Pobre xicot! (*Alt.*) Vaja, si 's vol tornar á quedar, vosté mateix. ¡Con tal que procur' cumplir!...

MAR. Ab los mateixos tractes, eh?

LLUISA Es clá.

MAR. Vuit duros cada mes.

LLUISA Com s' enten, vuit? Cinch duros, com antes.

MAR. Ah! Si! Dispensi, es la mateixa alegría. Bueno, cinch duros, pero jo aniré á la plassa.

LLUISA Lo torno á pendrer pero vosté fará 'l que jo li manaré. Ah! y un altre vegada sigui més callat quan se tracti dels secrets del meu tocador. A veurer. Ajudim.

MAR. Ab molt gust. (*Li clava l' agulla.*)

LLUISA ¡Ay! M' ha punxat.

MAR. No he sigut jo; es l' alegría. Vol que n' hi clavi un altre á n' aquest postís?

LLUISA (*Aixecantse.*) Li prohibeixo que 'm torni á parlar de postissos.

MAR. Be no s' enfadi, senyora. Si avuy en dia totas ne portan!

LLUISA Bueno, prou! Arregli la sala ara. Jo vaig á cambiarme 'l calsat.

MAR. Vol que la vingui á ajudar?

LLUISA Y ara? Aquets detalls no son de la seva incumbencia. (*Surt per l' esquerra*)

ESCENA II

MARIANO, luego ENRICH y Sr. PRATS.

MAR. Incumbencia? Aixó es que encara está disgustada! (*Examina lo tocador tot arreglantlo.*) Mare de Deu, que pots! Blanch... negre... carmí... Jo no necessito tans romanses. Ab un gibrell d' aigua clara 'n tinch prou y m' en sobra. No estich gens descontent de tornar aquí. Dormo molt millor que á casa 'l senyor Romeu. M' havian dat un cuarto tot humit y lluny de la cuynera. ¡Calla! (*Treyentse una clau.*) Ara m' adono que me 'n he endut la clau de la cuyna. Aquesta nit la tornaré. Quan la senyora sigui al llit.

ENRICH (*Acompanyant y precedint al senyor Prats.*) Entri, senyor Prats, entri. Esprit, home, ha de tenir esprit. Sobre tot no s' em sofoqui.

PRATS No hi puch fer mes; estich molt conmogut.

ENRICH Animo, home, per Deu, y molt aplom. Vosté no es cap col-legia'.

MAR. Senyor Desvergue...

ENRICH Altra vegada ets aquí?

MAR. Ja ho veu, la senyora m' ha enviat á buscar.

ENRICH Ara no li vagis pas á dir que ahir me vas veurer á casa 'l senyor Romeu, sino... (*L' amenassa ab una cossa.*)

MAR. Si; ja l' entench.

ENRICH Aquesta vegada t' en recordarías Prepara las aurellas.

MAR. (*Posantse las mans detras. Ap.*) D' aixó 'n diu las aurellas! Vaya un arquitecto! (*Alt.*) Jo també li demano per favor que 'm guardi 'l secret.

ENRICH Quin secret!

MAR. Ay! ay! Que no digui á la senyora que m' ha vist á l' altra casa. Aixó á n' ella li sabría greu.

ENRICH No tingas por. Avisala, dígali que jo soch aquí.

MAR. Li diré que hi ha don Enrich y 'l senyor... (*Senyala á Prats.*)

ENRICH Anunciam á mí sol.

MAR. Está be. (*Al entrar en lo cuarto de l' esquerra anuncia.*) Lo senyor Devergueool. (*Surt per la mateixa.*)

ESCENA III

ENRICH, Sr. PRATS.

PRATS No puch ferhi més. Tremolo com la fulla á l' arbre.

ENRICH Vaja, deixis de tonterías. Arreglis la corbata. (*Li arregla.*)

PRATS Y si jo no li agrado?

ENRICH Fugi d' aquí. ¡Vol callar! Vosté encara fa goig!... Quina edat te, vosté ara?

PRATS Aviat faré cincuanta nou anys!

ENRICH Psit, no cridi tant. A n' ella li dirém cuaranta nou. Cordis la levita.

PRATS Com diantre li ha vingut tan de repente l' idea de casarme?

ENRICH Veurá: vosté es un dels meus amichs més an-

tichs y jo l' aprecio; tinch ganas de veurel en bona posició.

PRATS No se com podré pagarli tanta bondat. Y digui! *Enrich li treu un cabell que te á la levita y li posa al cap.*) Qué fa?

ENRICH Es precís estalviar! Lo seu cap no 's pot permetrer semblants despilfarros.

PRATS Diguim! Y la persona en cuestió te algun atractin?

ENRICH Algun atractiu? Fugi, home, si es una real mossa.

PRATS Son las que á mi m' agradan.

ENRICH Ah, dolentot!

PRATS Oh! Aquí ahont me veu, jo he fet la meva. Que te molt cabell?

ENRICH Qué diu? Es un escándol. Ne te tant, que per tot trovará cúas sevas.

PRATS Es magnífich aixó. A mi un bon cabell es lo que més m' enamora.

ENRICH Y 'l milló no es pas aixó. Te tres mil duros de renda. Qué li sembla? Cordis be levita, home; fa mes cop.

PRATS Quina sort que m' hagi conservat solter fins are!

ENRICH Es á dir que vosté no pensaba casarse may?

PRATS Mentres vaig ser jove que gastaba salud, no; pero ara que pateixo de dolor reumátich...

ENRICH Calli! No n' hi parli pas d' aixó.

PRATS No tinga por; avans de casarme no n' hi diré res.

ENRICH Aixó se li ha de guardar com una sorpresa.

PRATS Y ella? Que 's robusta?

ENRICH Ella? Ja ho veurá, es un toro.

PRATS Me vindrá be pe 'l reumatisme. 'M podrá fer fregas.

ENRICH Per Deu, no li digui pas aixó á n' ella!

PRATS No, home; antes no.

ENRICH Recordis de la sorpresa, procuri ser ben carinvó, ben fi, ben poétich.

PRATS Ja hi faré tots los possibles!

ENRICH Posis ben tieso y cordis la levita, créguim: li está millor.

LLUISA (*Dintre*) Dispensim, don Enrich, luego estich per vosté.

PRATS Qu' es ella?

ENRICH Vaya! Eh, quin órgano vocal!

PRATS Preciós! Quina veu mes dolsa, sembla un arpa. M' ha agafat un tremolor!

ENRICH Ja hi som? No fassi criaturadas. Ara esperis allí fora, jo la prepararé.

PRATS Sí, si, molt ben pensat.

ENRICH Mentres tant vosté arreglis. Tapis aquesta clapa. Tiris lo cabell ben endevant.

PRATS Perdi cuidado. Ja mi entretindré. (*S' arregla 'l cabell.*)

ENRICH Camini mes animat. (*Sentint que tus.*) Qué fa ara? Sobre tot no tussi.

PRATS La mateixa emoció 'm fa venir tos.

ENRICH Aguántisela, home, aguántisela.

PRATS (*Anantsen.*) Ja hi faré un esfors.

ENRICH Posis mes tibat. Aixis, ara camina be. (*Lo Sr. Prats surt per la dreta.*)

ESCENA IV

ENRICH, luego LLUISA.

ENRICH Se necessita atreviment pera fer lo que jo faig. Pero donya Lluisa, 's voldrá casar á la seva edat? Després, lo pretendent que li presento es una mica rebregadot, ja ho conech, pero no n' he trobat d' altre. A la agencia del carrer de Mendizábal ara n' están escassos. Me van dir que si 'm podía esperar fins á fi de mes, me servirian bé, que n' han de rebrer de frescos. N' esperan una remesa; pero 'l senyor Romeu porta tanta pressa!... Y jo si haig de dir la vritat també. La seva filla m' ha fletxat, y desde que m' ha sortit aquest entrebanch, tinch mes ganas de casarme.

LLUISA Don Enrich, dispensim si l' he fet esperar.

ENRICH Oh, senyora! Es un deber meu.

LLUISA No li faig cap cárrech, pero avuy s' ha adelantat cinch minuts.

ENRICH Sempre qu' haig de venir á veurerla, me sembla que 'l rellotje m' atrassa.

LLUISA Oh! Calli per amor de Deu! sinó acabará per inspirarme amor... (*Dominantse.*) propi. (*Ap.*) Ab una mica mes me descubreixo. (*Alt.*) Vol que parlém un ratet de nostre panteón? Qué porta 'ls planos?

ENRICH No podriam parlar de cosas mes sérias y mes interessants? (*Li pren la má y la fa seurer al seu costat.*)

LLUISA (*Ap.*) M' ha apretat la ma.

ENRICH Digui, ho vol? (*Ap.*) Que s' ha de volguer casar may aquesta dona, si pot ser ávia! (*Alt.*) Donya Lluisa, es á dir, Lluisa; fa dos mesos que vosté te la amabilitat d' admetrerm' á casa seva, y de rebrerm' ab la mes cordial intimitat. Jo li haig de donar compte de las mevas impresions.

LLUISA (*Ap. molt conmoguda.*) Ara 's declarará.

ENRICH La primera vegada que la vaig veurer, vaig pensar entre mi: Que guapa es aquesta dona.

LLUISA (*Ab carinyosa severitat.*) ¡Don Enrich!

ENRICH Com!

LLUISA Res: continuhi, continuhi.

ENRICH La segona vaig pensar: Qu' es amable! Qu' es espiritual!

LLUISA Burlon.

ENRICH Pero despres me vaig posar trist.

LLUISA Ay, ay, per qué?

ENRICH Contemplant la seva soletat, no vaig poguer menos qne recordarme d' aquellas flors tan bonicas que moren á la planta sense ser respiradas.

LLUISA Pero...

ENRICH Si; ja hi penso ab lo difunt, pero no li poso en compte.

LLUISA Segueixi, segueixi.

ENRICH Vaja, ja es hora de que aixugi las sevas llágrimas y torni a entrar en lo mon. La vida es un tresor pe 'ls que saben estimar.

LLUISA Oh, si. (*Reprenentse*) Ho suposo.

ENRICH Es hermos dir á un home .. sigui de la edat que sigu: té; aqui tens lo meu cor, donam lo teu, y anemsen cap á Paris. (*S' aixeca.*)

LLUISA (*Ap. Aixecantse molt turbada.*) Ni una paraula de matrimoni! Vindrá á proposarme la meva deshonra?

ENRICH (*Ap.*) Está conmoguda. Aquest es lo moment. (*Alt.*) Lluisa, si un bon subjecte, si un home ben educat, carinyós y sensible se li presentés per casarse...

LLUISA (*Ab passió*) Oh, Enrich! Esperaba aquesta paraula!

ENRICH Es á dir, que vosté consentiría á contreurer segonas nupcias?

LLUISA Si! Si!! Si!!!

ENRICH Gracias á Deu. (*Ap*) La cosa marxa. (*Alt.*) Donchs ja 'n tinch prou. Esperis un moment. (*Corrent á la porta de la dreta y cridant.*) Senyor Prats! Senyor Prats!

LLUISA Qui es aquest senyor Prats?

ESCENA V

Dits, Sr. PRATS molt cortat.

ENRICH (*Presentantli.*) Tinch l' honor de presentarli á don Bonifaci Prats, molt amich de la meva familia. Es un home probo, exacte, pundonorós y que mereix... tota la meva confiansa. (*Baix á Prats.*) Posis ben tieso!

PRATS Amich meu... ay! senyora meva...

LLUISA Senyor Prats reconeixim.. (*Ap.*) Déu se 'l parent encarregát de demanarme.

PRATS Senyora; li confesso qu' estich cortat. (*Mirántsela y baix á Enrich.*) Ja es un poch madura.

ENRICH (*Baix á Prats.*) No 'n fassi cas. Los dematins cuan está en dejú, sembla un poch jamona. De nit, de nit se l' ha de mirar.

LLUISA Digui, digui; l' escolto ab la mes viva simpatía.

PRATS Senyora... No goso, vaja. Estich molt cortat!

LLUISA Pero, per qué?

PRATS Oh! es molt natural.

ENRICH La emoció. (*Prats tús. Enrich li diu baix.*) Aguántissela. Pósis mes dret!

PRATS Y la solemnitat del moment! (*Baix á Enrich.*) Quina edat té?

ENRICH (*Id.*) Trent' anys. ¡Als?, amigo!

PRATS Donchs be, senyora. Animat pe 'l seu recibiment y per l' apoyo de Don Enrich Devergue, que 's lo meu pa...

ENRICH Parent y amich, tinch l' honor de demanarli la seva ma.

LLUISA (*Ap.*) ¡Ja era hora!

ENRICH (*Ap.*) Qué tal? Ja n' ha sortit!

LLUISA Senyor Prats, jo no tinch familia.

PRATS Millor!

ENRICH ¡Es orfaneta!

LLUISA Ara 'm toca parlar á mi. Cuan vaig tenir lo disgust de perdrer al meu marit, vaig jurar no tornarme á casar y consagrarme á la seva memoria. Jo estich lligada per aquest jurament.

ENRICH Fassis compte qu' era per carnaval.

LLUISA Pero reflexiono que 'l meu cambi de resolució está justificat. Oh! si; 'ls mérits del meu pretendent ho justifican tot.

PRATS (*Saludant.*) Ah! senyora.

ENRICH (*Ap.*) Carat! No 'm pensava trobarla tan ben disposada.

LLUISA Cuan se té la ditxa de trobar un home que ho reuneix tot; bellesa física, y cualitats morals de primer ordre...

PRATS No tan, no tan senyora!

ENRICH (*Ap.*) Bravo, bravo. Al pel. Deu ser molt curta de vista!

LLUISA Hauria de ser boija una dona per rehusar tantas ventatjas!

ENRICH (*Mirant á Prats.*) Y tal boija!

LLUISA Ho dich sense avergonyirme. Acepto, senyor Prats, acepto.

PRATS Gracias, senyora; no se com agrahirli.

ENRICH (*Ap.*) Las casas vellas son las que 's creman mes depressa.

PRATS No vull ni dech prolongar ja mes aquesta entrevista; pero tornaré aquest vespre.

LLUISA Si, senyor; cuan tingui gust.

ENRICH (*Baix á Prats.*) Torni ab un ram de flors!

LLUISA Aqui sempre será ben rebut. No li dech la felicitat?

PRATS Y jo, senyora. (*Li besa la ma.*) Hasta 'l vespre.

ENRICH (*Ap.*) Ab lo ram de flors, eh? (*Prats, cortat, va á sortir per la porta dreta. Enrich lo guia hasta la porta del fondo recullintli 'l barret que li caurá.*)

ESCENA VI

ENRICH, LLUISA

LLUISA ¡Quin vell mes simpátich!

ENRICH Com s' enten, vell? No te mes que cuaranta anys.

LLUISA Donchs está molt aixafat. Ne representa molts mes.

ENRICH Oh! Aixó es al dematí cuan está en dejú. De nit, de nit, se l' ha de mirar.

LLUISA Oh! No se m' en dona res, no... per lo que vaig á dirli.

ENRICH Com!

LLUISA Enrich! Permetim que li digui Enrich.

ENRICH (*Ap.*) Y ara! Que li agafa!

LLUISA Y que 's guapo 'l meu Enrich.

ENRICH (*Ap.*) Aquesta dona te un perdigó á l' ala. Ah! Ja ho entench! Potser ja comensa á ser infiel al Senyor Prats Pero 'm sembla molt aviat.

LLUISA Lo deixo un instant: necessito ferho sabé á las amigas del col-legi. Vaig á escriurer. Quina alegría! Ja torno. Hasta luego. Enrich meu, hasta luego. (*Surt per la dreta. Ap.*) Me sembla que no tinch mes que vinticinch anys.

ESCENA VII

ENRICH, luego MARIANO, luego ROMEU.

ENRICH Que diables té aquesta dona! En fi; em lograt lo principal.

MAR. (*Introduhint á Romeu.*) Entri, entri, senyor Romeu.

ENRICH (*Ap.*) Ay, ay! Lo meu sogre.

ROMEU ¡Imbécil! Endurten la clau de la cuina! He tingut de fer espanyar la porta. Y donchs si no t' arribo á trobar per l' escala, baixant de casa l' oncle Pau, te l' haurias quedada?

MAR. Ja li hauria portada en ben dinat.

ROMEU Bon hora per obrir la porta d' una cuyna. Ahont es ella?

MAR. S' está arreg'ant. Esperis: vaig á avisarla. (*Surt per la dreta.*)

ROMEU (*Ap.*) Ab l' escusa de la clau podré veurerla!

ENRICH Ah! vosté també vé á veurer á donya Lluisa?

ROMEU Vosté aqui? Y encara voldrá negarme?... Es clar, es la una y jo vinch á destorbarlos.

ENRICH Res d' aixó. Ara hauria anat á casa de vosté per donarli comptes de la terrible comissió de casar á la viuda.

ROMEU Y ho confessa? Es á dir que per vosté es una comissió terrible?

ENRICH Cuan vosté la vegi, ho comprendrá tot, senyor Romeu: tinch l' honor de participarli lo próxim enllás de donya Lluisa, ab don Bonifaci Prats.

ROMEU Ah! Es á dir, que l' ha endossada á un altre?

ENRICH ¡Vaya un sogre mes maliciós!

ROMEU ¡Trapalon! L' oncle Pau acaba de dirme qu' es una real dona.

ENRICH L' oncle Pau dirá lo que vulga, pero cuan la veji...

ROMEU Per ço vinch. Després m' haig de convencer de que es casa. No ho tinch pas de creurho perque vosté m' ho diu.

ENRICH Bueno, bueno. (*Veyent entrar á Lluisa.*) Mírissela, aqui la té.

ROMEU (*Ap.*) Presentimhi.

ESCENA VIII

Dits LLUISA.

LLUISA (*Ap.*) He escrit dos cartas. Hi posaré sellos y..

ROMEU (*Mirántsela diu apart.*) Aquestas son las sirenas que seduheixen á la inexperta juventut.

ENRICH Senyora: tinch lo gust de presentarli á don Francisco Romeu.

LLUISA Molt senyor meu (*Ap.*) Deu ser algun altre parent.

ROMEU Aprofito aquesta ocasió per oferirme... (*Li allar-*

ga la má y apreta la de Lluisa.) Te rahó l' oncle Pau. Es una real dona!

ENRICH (*A mitja veu.*) Eh! eh! calma, papá.

ROMEU (*Ap. á Enrich.*) Psit. No ho diguis pas á la meva germana. (*Adoptant un posat de jove calavera.*) Y bé, simpática amiga; que 's diu de nou pe 'l mon de la galantería y del amor?

ENRICH
LLUISA } Y ara!

LLUISA (*Ap.*) Quin vell mes aixerit.

ROMEU L' Enrich acaba de donarme una mala noticia.

LLUISA S? Quína?

ROMEU M' ha dit que vosté 's casaba. L' amor estará de dol. (*Baix á Enrich.*) Llástima de dona que tingui tan mal cap!

ENRICH Ella! si es una infelis! Ja li esplicaré.

ROMEU (*A Lluisa.*) La vritat es que jo 'n tinch la culpa d' aquesta desgracia, perque he exigit á l' Enrich aquest matrimoni.

LLUISA Ah! Si? Moltas gracias!

ROMEU Li vaig dirben cli: hasta que donya Lluisa no será casada, vosté no s' en durá pas á la meva filla.

LLUISA Qué diu? La seva filla?

ROMEU Si, la Carolina; se casa ab la Carolina l' Enrich.

LLUISA Com! Es impossible! Y donchs, y jo?

ROMEU Vosté 's casará ab lo senyor Prats.

LLUISA Y ara! Que somia?.. Ab l' Enrich me casaré jo, ab lo meu Enrich me casaré jo, ab lo meu Enrich.

ROMEU Que diu!

ENRICH (*Ap.*) Aquesta dona desvarieja. Permetim, senyora.

LLUISA Si ara acaba de sortir d' aqui 'l senyor Prats que ha vingut á demanarme en nom de l' Enrich.

ENRICH Ca! Era pe 'l seu compte.

LLUISA Ab lo senyor Prats!... Ab un vell que casi no te cap cabell? Que s' han tornat boigs?

ROMEU (*A Enrich.*) Aixó varia molt d' aspecte.

ENRICH Pero á vosté que se n' hi endona de que la senyora 's casi ó no 's casi: con tal de que jo li probi que las sevas suspitas no son fundadas.

ROMEU Com ho probará?

ENRICH Preguntiho á la senyora. Ella li dirá que las nostras relacions son arquitectónicas.

ROMEU A poch á poch. No val á fer signos. Senyora: es cert que aquet jove li es completament estrany?

ENRICH Ara ho veurá. Responguil, Lluisa.

LLUISA (*Ap.*) Si dich la vritat lo perdo per sempre. ¡Quin compromís!

ROMEU Digui.

LLUISA Senyor Romen confesso que soch culpable.

ENRICH Com!

LLUISA Si, senyor Romeu: Lo cor d' una dona que estima es molt débil.

ROMEU (*A Enrich.*) Me sembla qu' aixó es ben clar.

ENRICH Com s' enten, senyora, vosté s' atreveix á sostenir...

ROMEU Ja 'n tinch prou. Ja ho sab, ha de casar á la senyora, del contrari; lo que 's de la noya no s' en refihi pas. (*Saludant.*) Adios, Enrich. Simpática amiga, als peus de vosté. (*Mitj mutis.*)

ENRICH Pero vingui aqui, senyó Romeu, escolti...

ROMEU La meva resolució es irrevocable. (*Ap.*) Vaig á contarho al oncle Pau. (*Alt.*) Irrevocable! (*Mutis pel foro.*

ESCENA IX

ENRICH, LLUISA

ENRICH Moltas gracias, senyora! Es bonich aixó.

LLUISA Perdó, Enrich, perdó. Tenía por de perdrerl' y m' he agafat á n' aquest salvavidas.

ENRICH Hi ha salva vidas, donya Lluisa, que una dona no deu agafar may.

LLUISA Perdónam!

ENRICH No 'm tuteji, senyora... Al arquitecte no s' el tuteja.

LLUISA He obrat per forsa major.

ENRICH Si qu' ha premiat be 'l meu interés y la meva puntualitat! Jo que venía cada día á ensenyarli 'ls meus trevalls. Jo que per vosté había dibuixat un floret de panteons que enamorava. Y tot, sense cobrarli honoraris... Per recompensarme me fa perdrer la meva conveniencia.

LLUISA Jo havía cregut llegir en los seus ulls...

ENRICH No podia llegirhi res, senyora.

LLUISA No obstant, vosté m' ha parlat d' amor.

ENRICH Era per 'l compte del senyó Prats.

LLUSIA Vosté cada día 'm feya mudar de *matinée*.

ENRICH Baix lo punt de vista del art. Com á arquitecto.

LLUISA Y sobre tot un home, no va cada dia per espay de dos mesos á casa d' una dona, jove encara, sense tenir un motiu.

ENRICH Y 'n tenia un. (*Mirant al sostre.*) Un motiu superior.

LLUISA Quin, Enrich? Obrim lo seu cor.

ENRICH (*Ap.*) Es precís conmourerla, anonadarla. (*Alt.*) No 'ns pot sentir ningú?

LLUISA Ningú. Estém sols.

ENRICH Donchs bueno, si; no ho puch negar, subjugat, vensut per la potencia dels seus atractius; del seu talent, sí: jo l' he estimada.

LLUISA Oh! gracias.

ENRICH Jo l' he estimada... (*Baixant la veu.*) durant tres dias.

LLUISA No mes!

ENRICH No mes. Deu es bon testimoni de que volia oferirli lo meu nom. Fins vaig anar á la parroquia per fer treurer la seva partida de bautisme.

LLUISA De veras? (*Ap.*) Quin horror!

ENRICH Allí 'm van dar est document per una trista pesseta, y al llegirlo vaig trobarhi un fetxa célebre p' els aficionats als toros: 1834.

LLUISA Es fals; vaig neixer l' any 37. No tinch mes que cuaranta set anys.

ENRICH Ay, ay! Si? La mateixa edat de la mamá.

LLUISA (*Desesperada.*) Oh!

ENRICH Aquesta aproximació d' edats va fer descubrir al meu cor nous horizonts. Lo meu amor va transformarse. Desd' aquell día, vaig estimarle com un fill estima á la seva mare.

LLUISA A la seva mare! Ah! No, no.

ENRICH (*Ap.*) Aixó no ha fet efecte. (*Alt.*) Com un germá estima á la seva germana.

LLUISA Aixís encara!

ENRICH (*Ap.*) Aquesta tecla respon be. (*Alt.*) Vosté sab lo que 's una germana? Aquest ángel á qui no 's pregunta may quina edat te?

LLUISA Es ben cert, es ben cert.

ENRICH (*Ap.*) Que 's freda aquesta dona. (*Alt.*) Aixó es lo qu' esperava trobar en vosté. Pero, ca! he trobat una dona implacable.

LLUISA Implacable?

ENRICH Que gosava cruelment ab l' idea d' associarse á la meva planeta.

LLUISA Jo, Enrich?

ENRICH Nada, continuhi la seva obra de destrucció. La meva promesa 's morirá. Pobre criatura!

LLUISA Deu meu! Deu meu!

ENRICH En quan al seu pare, pobre vell! Oh, sí; 's tornará boig! No era mes que idiota y ara será boig.

LLUISA Prou, Enrich, prou.

ENRICH Y jo? Jo m' en vaig. Abandonaré aquest pais inhospitalari.

LLUISA Ahont t' en vas?

ENRICH (*Ap.*) Ja 'm torna á tractar de tú. (*Alt.*) A América. A l' América del Nort ó la del Sud; m' es completament igual Vaig á buscar un' altre promesa; *la fiebre amarilla.*

LLUISA Enrich! Fill meu! del meu cor! Germá meu: tu no farás aixó.

ENRICH Sí.

LLUISA No.

ENRICH Si.

LLUISA No; parla; que vols? Quin sacrifici exigeixes de mi?

ENRICH Lo sacrifici Prats.

LLUISA Oh! no: aixó may!

ENRICH Ja ha sentit lo qu' ha dit lo seu pare: Irrevocable!

LLUISA Sí, pero en Prats me repugna com una purga. Si 's tractés de 'n Romeu pot ser encara faría un sacrifici.

ENRICH (*Ap.*, Calla! Bona idea! Si pogués endossarla al meu sogre. (*Alt.*) Donchs adiós.

LLUISA Enrich, consento en tot. No 'm deixis reflexionar, ves, vesme á buscar á aquest home.

ENRICH Ah! Algún día sabrá apreciar lo molt que val!

LLUISA No s' entretingui, per Deu, vagi.

ENRICH Volant. (*Ap.*) Estich segur de que 'l senyor Prats la fará felís. (*Surt p' el foro.*)

ESCENA X

LLUISA, luego MARIANO.

LLUISA Adios, esperança! Adios il-lusions mevas. (*Plora*)

MAR. Ay, ay! Plora? Que te, senyoreta?

LLUISA Res: Enrich; y que ingrat has sigut!

MAR. Lo senyó Enrich la fa plorar aixis?

LLUISA Infiel! Y no obstant m' ha estimat!

MAR. Ell estimarla? Vaja, senyora, s' ha burlat de vosté.

LLUISA No 'l calumnihis. M' ha estimat com una germana!

MAR. Sí, si, com un soldat estima á la garita.

LLUISA A la garita!

MAR. ¡Vaya! Ell venia aquí á fer guardia. A esperar la senyal que li feya ab lo piano la del segon pis.

LLUISA Qué dius ara!

MAR. Lo que sent: la criada de dalt m' ho ha esplicat tot. Se recorda d' aquella trompeta que 'ns creyam que la tocava 'l de la sal?

LLUISA Si.

MAR. Donchs la tocava ell. Era ell lo trompet.

LLUISA Vols dir?

MAR. La trompeta volía dir: soch aquí baix, á casa la vella... (*Repensantse.*) Ay!... de la viuda: espero contestació.

LLUISA Oh! si aixó fos vritat!

MAR. Se recorda alló que tocaba 'l piano; tra, la, ra, la, la, la? (*Cantant ab la música de l' Ernani.*)

LLUISA Sí, *l' Ernani*, que 'l feya fugir d' aquí.

MAR. Donchs aixó volia dir: puja, lo meu marit es fora.

LLUISA Quina traició. Y cuan tocaba 'l *Trovador?* Alló que fa: *Ah fuggi, fuggi?*

MAR. Lo meu marit es á casa: no pugis pas.

LLUISA Vaja! es impossible! Tu m' enganyas.

MAR. Miri; aquí te l' instrument (*Li ensenya l' instrument.*)

LLUISA (*Prenentli.*) Porta; vull convencermen per mi mateixa! (*Lluisa toca.*)

MAR. (*Cridant maquinalment.*) Eh! Mestre! Ay, no; si es la senyora!

LLUISA Calla! Res: veus com es una calumnia? Ell no pot haberse burlat de mí, fins aquest extrem. (*Se sent lo piano que toca 'l Troyador. Ah fuggi, fuggi.*)

MAR. Sembla que 'l marit es á casa!

LLUISA Oh! Jo 'm venjaré, sí; 'm venjaré. Ara desseguida vaig á esplicarho tot al marit. Li escriuré una carta. (*S' assenta y escriu ab lo recado d' escriurer que hi haurá sobre la taula.*) «Molt

»senyor meu: La seva dona l' enganya ab lo »meu arquitecto.»

MAR. No s' armará poca gresca.
(Ficant la carta dins d' un sobre.)

LLUISA Ara veurá qui so jo.

ESCENA X

Dits. ENRICH.

ENRICH Ja soch aquí.

LLUISA Ell! (*S' el mira fixament y luego diu á Mariano.*) Porta aquesta carta ahont tu sabs.

MAR. Desseguida. (*Surt p' el fondo.*)

ENRICH Lo senyor Prats vindrá luego. S' ha anat á fer rissar.

LLUISA (*Agafantlo per la munyeca.*) Don Enrich, qué diria vosté d' un pillet qu' ab escusas d' escullir panteons, vingués á encendre 'l foch en lo cor d' una pobre viuda?

ENRICH (*Sofocat.*) Jo?... No l' entench.

LLUISA Que 'n pensaría d' aquet mateix pillet, que escullís lo domicili d' unadona honrada per anarhi á tocar la trompeta dels seus tráfechs amorosos?

ENRICH Pero senyora! A que ve aixó?

LLUISA (*Manegantli 'l bras ab forsa.*) Ho se tot.

ENRICH Me fará mal be 'l bras.

LLUISA (*Cantant malament.*) Con que: *vieni meco sol di rose*, eh?

ENRICH Ay, ay! Vosté sab?...

LLUISA *Ah fuggi, fuggi!*... Qué tal?

ENRICH Escolti li contaré tot.

LLUISA Ah! no: 'l perdono perque estich venjada.

ENRICH Venjada?

ENRICH Sí; aquella carta qu' he dat á n' en Mariano quan vosté entrava, era pe 'l marit!

ENRICH Reina, Santissima!

LLUISA Se de cert qu' es á dalt perque he tocat la trompeta y m' ha contestat lo piano.

ENRIÇH Quina trompeta ha tocat?

LLUISA Aquesta. La coneix? (*Enrich li pren.*) La meva

carta li esplica la combinació que vosté tenía ab la seva dona.

ENRICH Ay, senyora; qué ha fet?

LLUISA Lo que satisfá á las donas: m' he venjat.

ENRICH ¡Bravo! (*Cordantse la levita.*) Lo seu marit vindrá punyal en ma!

LLUISA Vol dir!

ENRICH Vaya! Y no 'm defensaré pas. Aquí l' espero.

LLUISA Deu meu. Jo estaba boija!

ENRICH Sento soroll; ja deu baixar. Estich prompte.

LLUISA (*Cubrintlo ab lo seu cos.*) No; amagat darrera meu!

ESCENA XI

Dits. PASCUAL, ROMEU, luego MARIANO y PRATS.

(*Pascual ab una carta a la ma.*)

LLUISA Ell!

ENRICH Ab un testimoni.

PAS. Senyora; acabo de rebrer una carta.

LLUISA (*Ap.*) Massa qu' ho sé!

PAS. Que necessita algunas esplicacions.

ENRIÇH (*Ab resolució á Pascual.*) Estich á las sevas ordres.

LLUISA (*Interposantse*) Oh, no: que no hi hagi sanch.

PAS. y ROMEU Qué? Cóm?

LLUISA Es fals; no 'n cregui ni una paraula.

ROMEU Qué es fals?

PAS. Permétim que lligeixi. (*Llegint.*) «Los infras»crits inquilinos, major d' edat y trovanise ab »la capacitat legal necessaria s' obligan á prorra»ta del lloguer que pagan...

ENRICH Y ara?

LLUISA Qué diu?

PAS. «A pagar una bomba pe 'l cel obert.»

ENRICH Una bomba!

LLUISA Ah! Era aixó!

ENRICH (*Ap.*) No 'n sab res!

LLUISA (*Ap.*) S' ha salvat.

PAS. Los demés inquilinos han firmat tots.

LLUISA (*Alegre.*) Oh! També ho firmaré jo.

ENRICH Sí, sí, ho firmarém tots.
PAS. Vosté no.
ROMEU Aquesta dona encara 'm faría fer un disbarat. Vaja, m' agrada.
(*Se sent dins la trompeta.*)
TOTS Ay, ay! La trompeta.
ENRICH (*Ap.*) Si la tinch jo, com pot ser?
(*Se sent lo piano tocar l' Ernani.*)
PAS. Ja torna á tocar l' *Ernani.* Lo nostre lloro no será may rés.
MAR. (*Entrant.*) He trobat al del carretó, y li he comprat dos paquets de sal.
TOTS Sal?
LLUISA Aquella ximple contesta á lo del carretó.
MAR. (*Adonantse de Pascual.*) Ah! tingui; una carta de la senyora per vosté. (*Li dona.*)
LLUISA Reyna del Carme!
ENRICH Mal llamp! (*Trepitja á Mariano.*)
MAR. Ay! (*Surt corrent pe 'l fondo.*)
LLUISA (A *Pascual.*) Dónguim, donguim aquesta carta.
PAS. Si es per mí!
LLUISA Be; pero ja no serveix.
ENRICH Y com ella es la que l' ha escrita...
LLUISA Li puch dir de paraula.
PAS. Qué?
ROMEU (*Ap.*) Que tenen aquest parell?
LLUISA (*Baix á Enrich.*) Jo 'l salvaré. (*Alt, y fent embuts, á Pascual*) Jo vaig á casarme, y com soch sola y no tinch familia...
ENRICH La pobre, es orfaneta.
LLUISA Li suplicava com á vehí...
ENRICH Just com á vehí.
LLUISA Que 'm fes l' obsequi de servirme de testimoni.
ENRICH Y d' assistir al refresch.
PAS. Ja ho crech, senyora. L' obsequi 'l rebré jo. (*Li torna la carta, pero Romeu s' en apodera.*)
ROMEU A veurer lo nom del pretendent.
LLUISA (*Ap.*) Deu meu!
ENRICH (*Ap.*) Tafaner del diable.
MAR. (*Anunciant*) Lo senyor Prats!
LLUISA (*Prenent la carta á Romeu.*) Aquí 'l te 'l pretendent. (*Dona la carta á Enrich.*)
ENRICH Ja era hora. (*Ne fa una bola y se la fica á la boca*)
PAS. Aquest, es? (*Ap.* Vaya una figura.
ROMEU (*Baix á Pascual.*) Llástima de dona... També l' hauría presa jo, si no tingués tant mal cap.

PAS. Ne tinch molts bons informes. Aquest venía aquí com arquitecto.

ROMEU (*Ap.*) Ah, sí? Aquest te bon cop d' ull

LLUISA ¡Quin susto he passat!

ENRICH (*Baix á Lluisa.* Gracias, germana meva.

ROMEU Don Enrich, jo no tinch mes qu' una paraula. La meva filla es de vosté.

PRATS (*A Lluisa, oferintli 'l ram.*) Senyora. dignis aceptar .. (*Queixantse.*) Ay!

TOTS Qué te?

PRATS Lo dolor reumátich; sento 'l temps.

LLUISA Ah! Ie dolor reumátich? Donchs fill meu, aixó muda d' especie... Prengui 'ls banys de Caldas y quan estigui ben curat, d' aquí vuyt ó deu anys, parlarém de nostre matrimoni.

PRATS (*Desmayantse en brassos d' Enrich.*) Ah!

ENRICH Cuidado! Se despentinará 'ls rissos. (*Veyent que torna en sí.*) Burro, més que burro. Ja li vaig dir que no li parlés del dolor. Ara 's quedará per vestir nostres Senyors.

PRATS Ha sigut la emoció. Ja m' ho temía. (*Enrich lo fa seurer.*)

ROMEU (*A Lluisa.*) Es á dir que vosté no s' hi vol casar?

ENRICH Oh! pero 's casará. A fí de mes jo m' hi comprometo. A l' Agencia del carrer de Mendizábal n' han de rebrer una partida de frescos.

ROMEU Perqué s' ha d' esperar tant?

ENRICH Jo he exigit que la senyora 's casi y s' ha de casar.

ROMEU (*A Lluisa.*) Vosté 'm daría carbassa si li demanava ab bons modos que aceptés la meva ma?

ENRICH Vosté! (*Ap á Lluisa.*) No s' hi pensi gens es un bon partit (A *Romeu.*) Pero vosté 's...

ROMEU Si, jo; he pensat que cansantnos en gros, á la Curia sempre 'ns farían una rebaixa.

LLUISA Senyor Romeu; m' ho ha demanat ab tans bons modos, que no puch dirli que no. (*Li allarga la ma.*)

ROMEU Gracias, senyora. (*Apretantli.*)

ENRICH (*A Lluisa.*) Qui m' ho havia de dir quan li dibuixava 'ls panteons. que vosté m' havia de ser sogre. (*Al públich.*)
Senyors callin... Pocas rahons.
(*Toca la trompeta.*)
Ara vostés com un eco
contestarán *vieni meco*

ó fuggi fuggi, segons;
pero no 'ns fem il-lusions;
l' obra, prescindint si val,
te un sol fí, un fí capital:
fer riurer, per xo 's va escriurer;
Vostés dirán si fa riurer
LA TROMPETA DE LA SAL.

PROU

BIBLIOTECA

DE

L'AURENETA

	Ptas.
La Suripanta, (1.ª y 2.ª edició). comedia, 3 actes, A. F. y Codina.	2
Lo Somatent de Girona, cuadro dramátich, F. Agulló Vidal	1
La Publiana de Caixás, (1.ª y 2.ª edició), drama, 3 actes, Francisco X. Godo	2
Armas y Letras, comedia, 1 acte, A. Ferrer y Codina	1
Olger, drama, 3 actes, A. Ferrer y Codina	2
La minyona del Rector, joguina, 1 acte, Francisco X. Godo	1
Un pom de violas, comedia, 3 actes, Conrat Roure (Pau Bunyegas)	2
¡Tenorias!! comedia, 3 actes, A. Ferrer y Codina	2
¡Vitxós ball de máscaras! joguina, 1 acte, F. Figueras Ribot	1
El Túnel, drama, 3 actes, Francisco X. Godo	2
Mar grossa, joguina, 1 acte, Ernest Soler de las Casas	1
Al cim de la gloria, lloansa, Antoni Careta y Vidal,	1
Lo collaret de perlas, drama, 3 actes, Frederich Soler (Pitarra)	2
Un cop de telas, diálech, 1 acte. Anton Ferrer y Codina	1
Lo mas perdut, comedia, 3 actes, Joseph Feliu y Codina	2
Una prometensa, pasillo cómich, 1 acte, Joan Marxuach	1
Lo general «No importa», drama, 3 actes, Teodoro Baró	2
Toreros d' hivern. comedia, 3 actes, Anton Ferrer y Codina	2
No sempre 'l que paga, trenca, comedia, 1 acte, F. Figueras Ribot	1
Lo patró Arauya, comedia, 1 acte, Joseph Maria Pous	1
¡Trampas!, comedia, 3 actes, Manel Rovira y Serra	2
Entresuelo primera, comedia, 1 acte, Pere Juhá y Sust	1
Lo joch dels disbarats. comedia, 3 actes, Teodoro Baró	3
Lo testament del oncle, comedia, 1 acte, J. Riera y Bertrán	1
La llissó de dibuix, sarsuela, 1 acte, F. Figueras Ribot	1
Lo poema del cor, D. Teodoro Baró	2
Un debut, sarsuela, 2 actes, A. Ferrer y Codina	1'50
Las horas muertas, comedia, 1 acte, Francisco X. Godo	1
La trompeta de la sal, comedia, 3 actes, Eduardo Aulés	2